

Årsrapport

Sør-Hålogaland bispedømme

2016

Innhold

I LEDERS BERETNING	3
II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL.....	6
Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget	6
Tilknytningsform myndighet og ansvarsområde.....	6
Overordnet mål og samarbeid med andre - kirkelige fellesråd, frivillige kristelige organisasjoner	6
Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering	7
Organisasjonsstruktur med presentasjon av volumtall og nøkkeltall fra regnskapet	7
III Årets aktiviteter og resultater	9
1. Gudstjenestelivet blomstrer. Oppslutning om gudstjenestene øker.	9
2. Flere søker dåp og trosopplæring.	15
3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet.	19
4. Flere får lyst til å jobbe i kirka	23
IV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	27
Virksomhetens risikostyring i 2016	27
Kvinner i lederstillinger, kvinner og lønn, sykefravær, likestilling	27
Etnisitet, religion og funksjonsnedsettelse	29
HMS/ arbeidsmiljø, medarbeidersamtaler og samfunnssikkerhet og beredskap	29
Riksrevisjonen	30
V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	31
Framtidsutsikter for kirken i Sør Hålogaland bispedømme.....	31
VI ÅRSREGNSKAPET	36
Ledelseskommmentar årsregnskapet 2016	36
Prinsippnote årsregnskapet	39
Artskontorrapportering.....	40

I LEDERS BERETNING

Mer himmel på jord

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende. Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å levendegjøre denne visjonen gjennom vår visjon: *«Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet»*. Det er vår oppfatning at visjonen også i 2016 har kommunisert godt og har bidrat til et fellesskap blant ansatte og kirkas medlemmer.

Virksomhetsoverdragelsen – overføring av arbeidsgiveransvaret

«Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten». Grunnloven slår fast at Den norske kirke fortsatt skal være en majoritetskirke, men nå skilt fra staten. Hele 2016 har vært preget av å forberede virksomhetsoverdragelsen, fra stat til eget rettssubjekt. Det har vært mange ulike prosesser, på ulike nivå for å få dette til. Da lønnsslippen til prester og alle andre ansatte i det nye rettssubjektet kom inn på konto januar 2017, kunne vi med stor frimodighet si at virksomhetsoverdragelsen for de ansatte hadde vært hundre prosent vellykket. 2017 blir det året da implementering av nye verktøy, nye rutiner og kanskje nye måter for å løse ulike utfordringer på skal igangsettes. Utgangen av dette året vil gi en pekepinn på om resultatet av denne jobben blir like vellykket som forberedelsene i 2016.

Ny biskop

En annen og viktig og stor sak for bispedømmet var vigsling av ny biskop. Ann-Helen Fjeldstad Jusnes ble vigslet til biskop 24. januar 2016. H.M. Kongen, preses, sentrale kirkeledere, venner og familie var tilstede for å feire at Sør-Hålogaland bispedømme hadde sin første kvinnelige biskop. Det var en stolt bispekandidat som 17. september 2015 kunne motta beskjeden fra Kirkerådets leder at hun, av et enstemmig Kirkeråd, var valgt til biskop i vårt bispedømme. Denne septemberdagen og vigslingsdagen 24. januar 2016 var en merkedag for vårt bispedømme. Sammen med stiftsdirektøren har biskopen i løpet av 2016 besøkt alle prostiene, og hatt møter med de kirkelige tilsatte.

Bispedømmerådet

Bispedømmerådet har i 2016 hatt 9 møter og 79 behandlede saker pluss en rekke referatsaker. Rådet har foretatt 12 tilsetninger inkludert 2 kvinnelige prostetilsetninger. Mange ansettelser som har bidratt til at antall ledige stillinger har gått ned fra 22,5 stillinger til 11 stillinger i 2016. Antall behandlede saker er omtrent som normalt. Rådet har i tillegg forberdt alle kirkemøtesakene som var til behandling i Trondheim i januar 2016.

Prestetjenesten og prostene

I 2015 hadde bispedømmerådet 22,5 stillinger ledig ved tellepunktet 30. november. Tallet i 2015 var ekstremt høyt og mobiliserte bispedømmeråd og biskop til stor innsats for å redusere antall ledige stillinger. Tallet for 2016 er 11 stillinger. Dette er en kraftig nedgang i antall ledige stillinger fra tallet i 2015 og vi må kunne si at rekrutteringsarbeidet i så måte har gitt resultater.

Bispedømmerådet har i løpet av året 2016 hatt inne 39 vikarer i korte eller lengere perioder. Et høyt tall, men vi får gode tilbakemelding på at prestedtjenesten de representerer, har vært utført på en utmerket måte. Samlet sett har bispedømmeråd og biskop, gjennom god betjening, sikret at menighetene også i 2016 har blitt betjent av prest når behovene har vært der. Det er vår mening at en bedre fast prestedekning har ført til mindre og mer forutsigbar arbeidsbelastning for presteskaper.

Når det gjelder ledelse av prestedtjenesten, er både biskop og bispedømmeråd avhengig av gode proster. Vi kan glede oss over en stabil og dyktig prostegruppe. Kvinneandelen er 50% pr. januar 2017, inkludert en fungerende som skyldes at en prost benyttet seg av reservasjonsretten ved at kirka ble eget rettssubjekt ved årsskiftet. Til utarbeidelsen av årets årsrapport har prostene bidratt med helhetlige og gode rapporter fra de respektive prostiene i tråd med de rutiner vi har lagt opp til. Det vises for øvrig til omtale av prestedtjenesten i kapittel to og tre.

Gudstjenesteliv

Vi ser at antall gudstjenester har en svak nedgang, dette skyldes i hovedsak innføringen av ny arbeidstidsavtale for prestene. Presset på de økonomiske rammene får et stadig større fokus i arbeidet med planlegging av antall gudstjenester og kirkelige handlinger. I domprostiet tilbyr menighetene f. eks i mindre grad egne dåpsgudstjenester (jfr. domprostens årsrapport). Det er imidlertid svært gledelig at oppslutningen om kirkelige handlinger holdes oppe på et høyt nivå.

Regnskapet for 2016

Regnskapsresultatet for 2016 visert et netto merforbruk på kr. -2 930 000,-. Dette er et betydelig dårligere resultat enn for 2015, der resultatet var kr. -863 072. Årsakene til dette dårlige resultatet er flere. Blant annet har innføring av nytt lønssystem for prestene, samt innføring av arbeidstid for presteskaper medført lønnsglidning og økte lønnskostnader. Leder og biskop vil i tillegg peke på at det må bli bedre samsvar mellom tildeling og forbruk av lønnsmidler. En nøye gjennomgang av driftsregnskapet med mål om en reduksjon må fortas. Stiftsdirektør har konkrete planer om å redusere 4 prestestillinger samt en stilling ved bispedømmekontoret. I den forbindelse ser stiftsdirektør og biskop på om det er mulig å kunne endre prestedtjenesten for å få fram en effektivisering. Det vil også bli sett på om mulig å kunne redusere kostnader knyttet til prostesekretærordningen samt beredskap. Det vises for øvrig til ledelseskommmentar til regnskapet samt til kommentarer til regnskapet i kapittel 6.

Bispedømmeadministrasjonen

Personellsituasjonen ved bispekontoret har bedret seg betydelig fra 2015 og utover i 2016. Ved oppstart av høstsemesteret var det ingen sykemeldinger ved kontoret og alle stillingene var besatt av fast tilsatte samt en vikar. Det har vært fire tilsetninger i løpet av året noe som viser at noen flere enn et normalår har valgt å gå over i andre jobber.

Det er bispedømmerådsleders og biskopens inntrykk at staben ved kontoret har et høyt kunnskapsnivå og er opptatt av å løse de mange oppgavene ved kontoret på en god faglig måte. Folk jobber godt sammen og er opptatt av å legge til rette for råd og biskop.

Bodø, 23. februar 2017

Marit Hermstad

bispedømmerådsleder

Ann-Helen Fjeldstad Jusnes

biskop

II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Sør-Hålogaland bispedømme er for rapporteringsåret 2016 underlagt Kulturdepartementet og i avgrensede saker underlagt Kirkemøtet.

Tilknytningsform myndighet og ansvarsområde

Sør-Hålogaland bispedømme ble opprettet i 1952 ved at Hålogaland bispedømme ble delt og er ett av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 11 medlemmer inkludert lulesamisk representant. Sammen med de andre bispedømmerådene utgjør rådet Kirkemøtet. Biskopene utgjør Bispemøtet. Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmerådet følger blant annet av Kirkeloven, gravferdsloven og tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest. Tilsettingsreglementet samt økonomiinstruksen og tildelingsbrev er også viktige dokumenter som sier mye om myndighet og ansvarsområde. Bispedømmet blir ledet av to organ, Biskopen og Bispedømmerådet med felles administrasjon ledet av stiftsdirektør. Kontorsted er i Bodø.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt det som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de ulike menighetsråd og andre lokale grupper innen bispedømmet. Bispedømmet fordeler statlig tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen diakoni og undervisning. Bispedømmet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester samt fengselsprest og studentprest. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte ved bispedømmekontoret. Biskopen leder prestatjenesten og stiftsdirektør er utøvende myndighet for bispedømmerådet og er daglig leder for de ansatte på bispedømmekontoret.

Overordnet mål og samarbeid med andre - kirkelige fellesråd, frivillige kristelige organisasjoner

Bispedømmeråd og biskop har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av departementet, Kirkemøtet og Kirkerådet. Visjonsdokumentet samt handlingsplanen for bispedømmet legges også til grunn for virksomheten og aktivitetene. Visjonen for Sør-Hålogaland er «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*».

De områdene som er mest synlige er:

- Prestetjeneste
- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Dåp, trosopplæring og undervisning
- Kirkemusikk og kultur
- Diakoni
- Misjon
- Tilskuddsforvaltning, godkjenningssaker og oppgaver knyttet til gravferdslov og forskrift

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å være folkekirke der folk bor. I vårt bispedømme er det 86 sokn og 43 fellesråd fordelt på 44 kommuner. Bispedømmet har samarbeid med kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene som er tilknyttet Samarbeid for menighet og misjon (SMM).

Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering

Sør-Hålogalands biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon. I bispedømmet er det 8 prosti som hver for seg er eget tjenesteområde for prestene. De øvrige kirkelige tilsatte har i hovedsak fellesrådet som sin arbeidsgiver. Bispedømmekontoret er organisert i tre avdelinger med hver sin avdelingsleder.

I vårt bispedømme er det 93,25 stillingshjemler for presteskaper og 14,70 stillingshjemler ved bispedømmekontoret. I tillegg har vi engasjementstilling innen pilegrim, sentralbord og økonomi. Alle stillingene har bispedømmerådet som arbeidsgiver. I Sør-Hålogaland bispedømme er det tilsatt om lag 400 medarbeidere i de lokale menighetene med de 43 fellesrådene som arbeidsgiver. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) er det registrert 4 349 frivillige medarbeidere i bispedømmet. I 2015 var det registrert 4 260 frivillige, noe som betyr en økning på 2,1% fra 2015 til 2016.

Sør-Hålogaland bispedømme er geografisk sammenfallende med Nordland fylke og har 44 kommuner med til sammen 242 476 innbyggere. I Sør-Hålogaland bispedømme er 81,83% av innbyggerne medlemmer av Den norske kirke. Dette er en liten nedgang fra 2015 på 0,3 %.

Organisasjonsstruktur med presentasjon av volumtall og nøkkeltall fra regnskapet

Volumtall for bispedømmet

Prosti	Antall sokn	Medlemmer og tilhørighet til DNK	Antall innbyggere
Domprostiet	13	48 587	60419
Salten prosti	10	16 911	19899
Indre-Helgeland	14	39 743	48412
Sør-Helgeland	6	11 337	13218
Nord-Helgeland	11	14 779	16999
Lofoten prosti	12	18 057	23008
Ofoten prosti	13	24 284	29963
Vesterålen prosti	7	24 722	30558
Sum prostiene	86	198 420	242 476

Kolonne 1, antall sokn, bygger på manuell opptelling av antall sokn i bispedømmet. Kolonne 2 er hentet fra medlemsregisteret for Den norske kirke (Dnk) pr. 31.12.2016, og kolonne 3 ut fra statistikk fra SSBs befolkningstall pr. 1. juli 2016. SSB publisere ny befolkningsstatistikk 23. februar. Dessverre er dette noen dager for sendt til å kunne legge den til grunn, men vil tro det

er små endringer. Antall medlemmer i Dnk i forhold til befolkning viser en liten nedgang fra 2015 til 2016. I 2015 var medlemsprosenten 82,16%, mens medlemsprosenten er 81,83% i 2016.

Volumtall for bispedømmet

	2014	2015	2016
Antall døpte	1 823	1 820	1 725
Antall konfirmerte	2 195	2 197	1 996
Antall kirkelige vigslar	403	414	388
Antall kirkelige gravferder	2 119	2 265	2 165
Antall gudstjenester totalt	3 684	3 797	3 691
Samlet antall gudstjenestedeltakere	290 421	290 141	272 250

Kirkerådets statistikkgrunnlag for årsrapporter i Kirkeråd og bispedømmeråd

Nøkkeltall for årsregnskapet

	2014	2015	2016
Antall årsverk	94,8	88,4	92,5
-herav i prestedtjeneste	80,0	73,6	77,6
Samlet tildeling post 01	74 179 000	76 550 000	78 601 000
Utnyttelsesgrad post 01	103,8 %	102,4 %	106,1 %
Lønns- og driftsutgifter	76 975 068	78 417 990	83 379 837
Lønnsandel av driftsutgifter	81,5 %	83,4 %	83,3 %
Lønnsutgifter per årsverk	662 323	739 991	751 141

Tallgrunnlaget er basert på brutto utgifter fra kap. 0340.01. Fra 2015 er refusjoner for syke- og fødselsfravær ført som en negativ utgift på utgiftskapitlet, mens disse tidligere ble inntektsført på henholdsvis kap. 3340.18 og kap. 3340.16. Dette gir derfor et brudd i tidsserien mellom 2014 og 2015 for *Utnyttelsesgrad post 01* og *Driftsutgifter*.

III Årets aktiviteter og resultater

Den norske kirke er en evangelisk-luthersk folkekirke med visjonen:

MER HIMMEL PÅ JORD

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende.

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å levendegjøre visjonen gjennom vår kontekstuelle visjon: **«Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet»**. Kirkemøtet har vedtatt følgende fire strategiske mål, som vi i dette kapittelet vil gjøre en grundig vurdering av gjennom å drøfte resultater, måloppnåelse og ressursbruk.

1. Gudstjenestelivet blomstrer. Oppslutning om gudstjenestene øker.

Oppslutning om gudstjenester, vigsel og gravferd

Antall gudstjenester	2012	2013	2014	2015	2016	% endring 2015-16
Gudstjenester på søn- og helligdager	3 190	3 139	2 912	2 955	2874	- 2,7 %
Antall gudstjenester totalt	3 945	3 973	3 684	3 797	3691	- 2,8 %

Antall gudstjenester viser en liten nedgang det siste året. Dette gjelder både gudstjenester på søn- og helligdager, og antall gudstjenester totalt. Det kan være flere årsaker til denne nedgangen. En av hovedårsakene er innføringen av ny arbeidstidsordning for prestene. «Innføringen av ny arbeidstidsordning for prestene vil indikere om gudstjenesteforordningene står i forhold til de ressurser vi har» forteller prosten i Vesterålen. Presset på de økonomiske rammene får et stadig større fokus i arbeidet med planlegging av antall gudstjenester. «I økende grad har vi lyst messefall når det ikke finnes vikar» skriver domprosten i sin årsrapport.

Gudstjenestedeltakelse	2012	2013	2014	2015	2016	% endring fra 2015-2016
Deltaker, gudstjenester søn- og helligd.	245 072	245 546	227 300	221 403	214 097	- 2,5%
Deltaker, gudstj. utenom søn- og helligd.	58 714	61 226	63 121	68 738	58 153	- 15,4%
Totalt	303 786	306 772	290 421	290 141	272 250	- 6,1%

Lofoten prosti beskriver at det har vært en markant nedgang i både antall deltakere og antall gudstjenester utenom sør- og helligdager. Dette kan blant annet forklares med en felles gjennomgang av hvordan gudstjenestene skal føres, uten at dette forklarer hele nedgangen. I Bodø Domprosti forteller prosten: «Vi tilbyr i mindre grad enn tidligere egne dåpsgudstjenester».

Biskopens gudstjenesteforordninger

Arbeidet med å revidere biskopens gudstjenesteforordninger ble satt i gang i 2014. Det ble gjort en kartlegging av situasjonen i de enkelte sokn og soknene ble utfordret til å foreslå ny gudstjenesteordning ut fra det en anså som mulig med den geistlige betjening soknet kunne regne

med. Prostene gjorde så sine vurderinger med tanke på prostiet som helhet. De menighetene som hadde foreslått en gudstjenestefrekvens innenfor anbefalingen biskopen har gitt, fikk godkjenning til å planlegge gudstjenester i 2016 basert på dette.

Daværende fridagsavtale for prester, endring i demografiske forhold og fellestrådenes økonomi er noen av faktorene som har påvirket dette. Fra 1.1.2016 kom det en ny arbeidstidsavtale for prestene. Avtalen setter strengere krav til arbeidstidsplanlegging og regnskap. Dette er en faktor som må tas med når nye gudstjenesteforordninger skal fastsettes.

Målet er en revidert gudstjenesteforordning som samstemmer med menighetens behov, sett i lys av aktuelle lokale planer og bispedømmets ressurser. «Gudstjenestene er en hovedarena for trosopplæring i alle menighetene» forteller domprosten, og løfter frem betydningen gudstjenestearbeidet har for det lokale menighetslivet. Arbeidet med gudstjenesteforordningene vil fortsette i 2017.

Gudstjenestetilbudet holdes oppe – folkekirkenes kjennetegn

Bispedømmet vårt er preget av mange små sokn i forhold til folketall, men med store avstander geografisk og i noen områder også kommunikasjonsmessig krevende forhold. Samlingen om ord og sakrament er navet i menighetens liv.

Tilknytningen til det lokale kirkehus og den lokale prest er for mange det som bekrefter kristen tro og identitet. På små steder kommer dette ofte til uttrykk gjennom et sterkt engasjement for å ta vare på den lokale kirken, og fortsette bruken av den, selv om det årlige antall gudstjenester som holdes ikke er så høyt.

Antall gudstjenester på institusjon kontra i kirken

Antall gudstjenester i soknets kirke(r)	Antall gudstjenester på institusjon i soknet	Antall gudstjenester på et annet sted	Totalt antall gudstjenester i Sør-Hålogaland
3093	365	233	3691

I styringsdialogen i 2015 mellom kirkerådet og bispedømmet, ble det stilt spørsmål om forholdet mellom gudstjenester på sykehjem og i de lokale kirker. Vi har i samarbeid med prostene undersøkt hvordan dette praktiseres. Det er en god og solid tradisjon med at eldre og syke som bor på institusjon får et regelmessig gudstjenestetilbud. Vi har imidlertid stilt spørsmål når vi har fått signal om at (noen få) menigheter legger sine forordnede hovedgudstjenester til sykehjemmet eller institusjon. Ut fra den kartleggingen vi har gjort, skjer dette sjelden og unntaksvis.

Risikovurdering gudstjenesteliv

Biskopen forordner antall gudstjenester i bispedømmets sokn, og beslutter hvor mange gudstjenester det skal holdes i den enkelte kirke eller annet/ andre gudstjenestested(er). Det vil være svært viktig å opprettholde en jevn frekvens i gudstjenestefeiringen og tilby kirkelige handlinger i alle sokn nettopp med tanke på å være en bred folkekirke også i framtiden. Dette perspektivet holdt sammen med bemanningssituasjon, nye arbeidstidsbestemmelser og

økonomiske rammevilkår gjør fastsettelse av nye gudstjenesteforordninger til et omfattende arbeid som vi vil følge videre opp i 2017.

Flere velger kirkelig vigsel

	2012	2013	2014	2015	2016	% endring 2015 -16
Antall kirkelige vigsler	491	436	403	414	388	- 4,0 %

Antall kirkelige vigsler er relativt stabilt, men vi ser en nedgang i 2016. Av rapportene fra de ulike prostiene ser vi at vigselstallene varierer fra år til år. I Nord-Helgeland var der en økning på 20% fra 2015-2016, mens det i Sør-Helgeland har vært en sterke reduksjon de siste 6 årene. Prosten i Lofoten beskriver: «Andelen kirkelige vigsler i Lofoten varierer sterkt fra år til år, og det er vanskelig å se noen trend. Flere av kirkene i Lofoten er populære vigselskirker, og det kommer brudefolk fra både inn- og utland for å bli viet i Lofoten».

Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe – antall kirkelig gravferder

	2012	2013	2014	2015	2016	% endring fra 2015 til 2016
Antall kirkelige gravferder	2 326	2 244	2 119	2268	2165	- 4,5%
Antall døde i Nordland	2 427	2 382	2 208	2334	*	
% kirkelige gravf av ant. døde	95,8	94,2	96,0	97,0	*	

Antallet kirkelige gravferder er stabilt høyt. Det ble holdt kirkelig gravferd for 97% av alle døde i 2015. Dette sier noe om folkekirken status når det gjelder identitet og tilhørighet.

Prosten i Nord-Helgeland bekrefter dette: «I Nord-Helgeland er nesten alle gravferder kirkelige gravferder. Det må bety at folk opplever kirkelig nærvær som et adekvat nærvær og at tjenestene utføres på en profesjonell og relasjonelt god måte».

Vi har vært i dialog med både Nordland fylkeskommune og Statistisk sentralbyrå (SSB) for å få en statistikk over antall døde i Nordland i 2016. Denne tallmaterialet publiseres først 9. mars 2017, og vil derfor ikke være klar til årsrapportens frist 1. mars.

Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk. Konserter og kulturarrangement i kirkene

Totalt antall konserter og kulturarrangementer		Deltakere konserter og kulturarrangement		Prosentvis endring fra 2015 til 2016	
2015	2016	2015	2016	I antall konserter og kulturarr	I antall deltakere
719	715	82 884	93 185	- 0,6 %	12,3 %

Det er en svært gledelig økning på 12,3% i antall deltakere på konserter og kulturarrangement fra 2015 til 2016.

Folkekirka i Nordland er en aktiv kulturaktør, både ved å integrere ulike kunst- og kultuttrykk i gudstjenestelivet, men også ved å legge til rette for en stor kulturell aktivitet i de lokale kirker. Eksempler på dette er større festivaler som Nordland musikkfestuke, Lofoten

kammermusikkfestival, Petter Dass dager, og veldig mange andre arrangement. Der foregår også jevnlig kulturkvelder, konserter, korarbeid, utstillinger med mer, som ikke fanges opp av noen statistikk. «Kirka er en viktig kulturbærer i regionen» forteller prosten i Vesterålen. På øya Træna på Helgelandskysten har det vært en jevn økning av deltakere på andre gudstjenester enn de forordnede, og dette skyldes bl.a en annen tilstedeværelse på Trænafestivalen enn tidligere.

Mye av dette arbeidet ledes av kantorer og kirkemusikere, i samarbeid med andre lokale kulturelle aktører. Dette arbeidet må utvikles over tid, og i relasjon med gode samarbeidspartnere lokalt og regionalt. «Kirkemusikere er en knapphetsressurs» forteller prosten i Nord-Helgeland, og peker på utfordringer med å finne vikarer ved vakanser og sykmeldinger.

Vi har lenge også hatt en ambisjon om å gi kirken en sterkere tilstedeværelse i Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken i Nordland. Vi ser at disse to kulturformidlingsarenaene gir muligheter for å utvikle kirka som en bredere kulturell aktør. Dette arbeidet er satt på vent, da vi pt. har vakanse i kulturrådgiverstillingen.

Kurs i bibelske salmer

I 2016 ble det store prosjektet Norsk salmebok 2013 fullført med utgivelsen av Norsk koralbok bind 3. I den forbindelse tok kirkerådet initiativ til at det kunne holdes regionale kurs for kantorer og prester og det ble bevilget økonomisk støtte til dette. I vårt bispedømme vurderte vi dette som et godt og viktig initiativ som kunne bety mye for det praktiske arbeidet med gudstjenesten i menighetene. I liturgien av 2011 fikk bibelsk salme en fast plass mellom første og andre tekstlesning. Både i form og innhold er bibelsk salme en berikelse for gudstjenestelivet når den tas i bruk.

Vi etablerte et samarbeid med Kirkelig utdanningscenter i nord i Tromsø og Kirkemusikksenter Nord i Bodø for planlegging og gjennomføring av et todagers kurs i Bodø høsten 2016. Kurset fikk tittelen «Å lede, spille og synge bibelske salmer.» Kursholdere var Ragnhild Strauman, Henrik Ødegård og Åge Haavik. Formålet var å gi opplæring og inspirere til at menighetene kan ta i bruk materialet med bibelske salmer. Målgruppe var prester og kantorer, og i samarbeid med prostene ble det jobbet for at hvert prosti skulle være representert med minimum en prest og en kantor. Bispedømmet garanterte for dekning av alle utgifter for minst en prest og kantor fra hvert prosti.

Kurset ble gjennomført med 14 deltakere, 4 prester og 10 kirkemusikere. 2 prostier var ikke representert. Det vil være behov for videre oppfølging i det enkelte prosti hvor bind 3 av koralboka kunne presenteres når det gjelder innhold og bruk.

Samarbeid med Kirkemusikksenter i Nord - www.kin.no

For å styrke arbeidet med kirkemusikk, har bispedømmet økt samarbeidet med Kirkemusikksenter i Nord (KiN), som har til formål å være et ressurs- og kompetansesenter for kirkemusikerne i Nord-Norge og det kirkemusikalske arbeid i landsdelen.

KiN skal søke å oppnå dette gjennom å være samarbeids- og kontaktorgan for kirkemusikerne, arbeide for rekruttering til kirkemusikeryrket og initiere tiltak som kan øke interessen for musikkformen, arbeide for videreutvikling og faglig oppdatering av kirkemusikere, ha fokus på landsdelssamarbeid, drive nettverksbygging mellom kirkemusikere og øvrig kulturliv og samordne kirkemusikalske tiltak med øvrige kulturaktører i nord, initiere nyskapende kirkemusikalske tiltak, initiere kunst- og kulturvirksomhet som fremmer engasjement og samvirke mellom amatører og profesjonelle og legge til rette for å nytte kirkene som lokale kulturbygg, fremme videreutvikling av kvensk og samisk kirkemusikk og bidra til utvikling av kunst- og kulturutfoldelse som engasjerer barn og unge.

Fra 2013 overtok KiN ansvaret for driften av Bodø internasjonale orgelfestival, www.biof.no. Bodø Internasjonale Orgelfestival har som formål å fremme interessen og forståelsen for orgel og kirkemusikk gjennom en årlig festival i Bodø. Festivalen har som formål å skape en arena for samarbeid og samspill mellom kirkelige musikkmiljøer og utdanningsinstitusjoner på Nordkalotten. Festivalen har som formål å bidra til rekruttering av unge til organist/kantortjeneste samt bidra til etterutdanning og faglig utvikling for kantorer og organister.

Det er svært gledelig å se de positive erfaringene med egen ungdomskurs under orgelfestivalen. Kurset inviterer ungdom mellom 12 og 23 år fra hele landet til lærerike og inspirerende dager, men fokus på orgelundervisning, liturgisk spill, og kor/ direksjon. Deltagerne får også holde en egen konsert under festivalen.

Rekruttering til kirkemusikkarbeidet har vært og er et sentralt satsningsområde for KiN i samarbeide med de to nordligste bispedømmene. Dette arbeidet må ha et langsiktig fokus, og arbeidet må skje i et konstruktivt samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører. «Når vi mangler gode kirkemusikere går det blant annet ut over gudstjenestelivet» forteller prostene i Nord-Helgeland.

Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

	Antall sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	Antall gudstjenester med samisk innslag	Antall sokn som har formalisert samisk språk i hovedordning for gudstjenesten	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan
2015	23	142	6	9
2016	36	306	6	9
% -økning fra 2015-2016	56%	164%	Lik	Lik

I plan for samisk kirkeliv heter det: «samisk kirkeliv skal utvikles i pakt med samiske tradisjoner og samisk selvforståelse, som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke». Sør-Hålogaland har et spesielt ansvar for det lulesamiske språkområdet, og det preger det samiske engasjementet vårt, uten dermed å utelukke andre samiske grupper som finnes i bispedømmet.

Vi som bispedømme er en del av det samiske området. Derfor ønsker vi å være en pådriver for å synliggjøre det samiske i alle menigheter, og understreke det samiske som berikelse for hele

kirken. I dette arbeidet er det viktig at kirkelige ansatte tilegner seg kunnskap om samisk kultur og språk.

Vi ser en betydelig økt bruk av faste liturgiske ledd på samisk i gudstjenestene. Sett i forhold til bruk av samisk språk i gudstjenestene er dette en økning fra året før. Av de tre nordligste bispedømmene er vi det eneste som kun har 1 fellesråd som ligger i samisk forvaltningsområde – sett ifht forpliktelse til å bruke samisk språk i kirken.

Bispedømmerådet har i 2016 ikke gjennomført samisk kultur og språkdag for kirkelige ansatte og frivillige. Det ble gjennomført i 2015. Oppslutningen da tilsier at det er stort behov for slike samlingspunkter med fokus på liturgi, salmesang og kultur. Vi mener at slike samlinger har effekt ifht å gi kirkelige ansatte frimodighet til å ta i bruk liturgier og salmer på samisk. Dette ønsker vi å gjenta i 2017 eller 2018.

Det er utviklet en regional plan for samisk kirkeliv i bispedømmet. Her er omtrent alle tiltakene gjennomført, og vi har hatt en god fremdrift og utvikling på arbeid for samisk kirkeliv i denne perioden. Et forslag til ny plan foreligger som vil kunne bli vedtatt fra 2017.

Samisk kirkeliv – erfaringer fra 2016

Samefolkets dag 6. februar, er blitt en tydelig markør av samefolkets kulturelle og historiske bevissthet. Flere menigheter er med i lokale markeringer, da ofte med gudstjeneste. Det er avholdt større arrangementer i Tysfjord, Hamarøy og Bodø. Vi ser at stadig flere menigheter markerer Samefolkets dag på tilliggende søndagsgudstjeneste. Dette har vært en god mulighet for menighetene til å ta i bruk samisk språk og kulturuttrykk i gudstjenesten, og kan forhåpentligvis styrke bevisstheten om å bruke samiske liturgiledd i gudstjenesten. Bevisstheten øker om at det fins materiell også til bruk i andre kirkelige sammenhenger.

Foto: Alteret i kirkegammen på Drag

Flere kirkelige ansatte har i 2015/ 16 tatt etterutdanningskurset ”Religioner og livssyn i Sápmi - før og nå” ved UIT Norges arktiske universitet.

I forbindelse med sakene vedr overgrep som har kommet opp i Tysfjordområdet har kirken lokalt og regionalt bistått med å lage møteplasser.

Regionalt har vi arrangert kurset «Ingen skal bære alene», i samarbeid med Kirkens Ressurssenter. Her har vi også hatt fokus på overgrep i små samfunn. Kirkens Ressurssenter i samarbeid med menighetene i Tysfjord har nå igangsatt et prosjekt der de jobber med informasjonsarbeid, og arrangerer temakvelder om problematikk rundt seksuelle overgrep.

Arbeidsgruppa for samisk kirkeliv som er nedsatt av bispedømmet, bidrar med faglige innspill innen det samiske arbeidet. Da vi ikke har ansatte med samisk språkkompetanse på bispedømmekontoret har det vært nødvendig med en slik ressursgruppe. Det har lenge vært ønsket

å omgjøre denne gruppen til utvalg, noe vi håper lar seg gjøre i 2017. I 2017 er det samiske kirkedager i Arvidsjaur i Sverige, dette blir en viktig møteplass for å videreutvikle samisk kirkeliv.

Samisk trosopplæring

9 menigheter rapporterer at de har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan. Vi ser at det er en utfordring å få flere menigheter til å inkludere det samiske i sine trosopplæringsplaner. I 2016 har vi hatt egen lulesamisk ungdomsdelegat til Ungdommens kirkemøte (UKM). Vi gleder oss over at det er igangsatt allsamisk konfirmantleir, og vårt bispedømme er med planleggingsgruppa. Vi ser at det er en langsiktig prosess å få utarbeidet egnet trosopplæringsmateriell på Lule-samisk, men har en god dialog med Samisk kirkeråd og IKO om dette.

Risikovurdering samisk kirkeliv

Det har skjedd mye positivt innen samisk kirkeliv i bispedømmet og arbeidet er i en god utvikling. Som bispedømmeadministrasjon merker vi at det tar mye kapasitet å følge opp samisk kirkeliv. Vi har glade for å ha fått en økt ressurs som diakon i Tysfjord og samtidig ressurs innen samisk kirkeliv for biskop og bispedømmeadministrasjon. Dette er viktig hvis vi skal være med å utvikle det regionale samiske kirkeliv.

Det er gledelig at oversettelse av GT nå har kommet i gang fra høsten 2016. I første omgang er det behov for GT-teksten i de nye tekstrekkene. Sør-Hålogaland har vært en pådriver i dette tiltaket og er oppnevnt som bidragsyter i dette arbeidet fordi vi har ansvar for kirkelig betjening av lulesamisk språk og rekrutterer oversetterkompetanse derfra. Det svenske bibelselskap er ansvarlig leder for arbeidet med oversettelse av hele GT til lulesamisk. Arbeidet har så langt gått etter planen og samarbeidet over landegrensene gir positive synergieffekter. Det er en utfordring å søke om eksterne midler til dette prosjektet som vil vare over flere faser og år.

Måloppnåelse samisk kirkeliv

I over ti år har vi satset mye på å integrere et samisk perspektiv i folkekirkas liv i Sør-Hålogaland. Vi registrerer en økt forståelse og respekt for samisk kultur, tradisjoner og språk. Selv om vi skulle ønske vi var kommet lengre, erfarer vi også økning i bruk av samisk språk i gudstjenestene, og vi ser med forventning frem til at dette får en integrert plass i de lokale planer for trosopplæring. Vi ser også en betydelig økning i antall menigheter som har innført faste liturgiske ledd på samisk i alle gudstjenester. Eksempelvis så lyser biskopen alltid velsignelsen på lulesamisk når hun er liturg i gudstjenester. Dette er gledelig og vi vil jobbe videre med ytterligere økning i 2017.

2. Flere søker dåp og trosopplæring.

Oppslutning om dåp – antall døyte av tilhørende

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall døyte	2 246	2 211	2 077	2 030	1 823	1820	1725

Kilde: Medlemsregisteret. Tabellen viser antall dåpshandlinger i 2016. Tall er hentet ut 13.01.17. Forventning om at de reelle dåpstallene er noe høyere pga. etterregistrering.

Tallene har i flere år vist en nedgang i antall døpte. Denne utviklingen ønsker vi å snu. I samarbeid med menighetene ønsker vi å styrke fokuset på dåpens betydning i vår kirke. Kirken skal bringe evangeliet på nytt og på nytt til hvert slektsledd. Å døpe er kirken sitt oppdrag, alle steder og til alle tider. I dåpen blir vi en del av det kristne trossfellesskapet og medlem av kirken.

Dåp er et aktivt valg, og vi som kirke ønsker å være inviterende og gi foreldre og dåpskandidater et godt grunnlag for å ta stilling til om de vil velge dåp. Vi vil fortsatte arbeidet med å øke informasjon og tilgjengeligheten for de som ønsker dåp.

«I Bodømenighetene er dåpstallene positive, med det høyeste dåpstallet på lengde» forteller domprosten. Dette må sees i sammenheng med at folketallet vokser i flere av byene våre, og særlig i Bodø kommune. Vi gleder oss over at svært mange unge foreldre velger dåp og ønsker å høre til den lokale kirke.

Andel døpte bosatt i et annet sokn er så høyt som 33%, det vil si at cirka en tredel av antall dåp skjer i en annen menighet enn der den døpte er bosatt. I denne sammenhengen blir det viktig å holde fast på tradisjonen om at dåpssamtalen og eventuelle dåpssamlinger skal skje i den menigheten der den døpte bor. Det er med på å skape tilhørighet og gode relasjoner mellom foreldre til dåpsbarna og de ansatte i den lokale menighet, slik at det legges et godt grunnlag for videre arbeid med trosopplæring.

Prosentandel døpte av tilhørige, 1-5 år	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
Sør-Hålogaland 2015	53	76	77	78	79	81
Sør-Hålogaland 2016	56	81	80	85	83	82
Hele landet 2016	56	77	78	79	80	80

Kilde: Etatsstatistikken. Andelen døpte er beregnet slik: Antall medlemmer/ summen av medlemmer og tilhørige. Aldersgruppene består av barn født i løpet av et kalenderår. Dette betyr at 0-åringene er født mellom 01.01.2016 og 31.12.2016 og i mange tilfeller ikke vil bli døpt før i 2017. Andelen 1-åringene som er døpt er derfor en bedre indikator på hvor mange medlemmer som doper barna sine.

Omfanget i trosopplæringstilbudet øker - gjennomsnittlig timetilbud i menighetene

Trosopplæringstilbud	2013	2014	2015	2016	Endring i % fra 2015-2016
Planlagte timer	7 767	10 766	10 040	18 789	87,1%
Gjennomførte timer	5 450	6 930	8 925	10 296	15,3%
Antall timer trosopplæringstilbud	182	193	218	248	13,7%

Det er svært gledelig å se at antall gjennomførte timer med trosopplæring har økt med over 15%. Dette viser at trosopplæringsarbeidet fortsatt er i vekst og utvikling. I løpet av 2016 har menigheten i Vesterålen og Indre-Helgeland fullført sine lokale planer for trosopplæring, og biskopen jobber med å godkjenne disse.

Med dette har alle menighetene i vårt bispedømme laget egne planer for trosopplæring, det er en viktig milepæl. Flere av menighetene er allerede godt i gang med en revisjon og videreutvikling av sine planer. Når vi ser at der er et såpass stort sprik mellom antall planlagte og antall gjennomførte timer, så ser at vi planene må tilpasses og justeres i forhold til de ressursene som er tilgjengelig, slik at planene blir gode arbeidsverktøy. Dette innbefatter også prestetjenestens muligheter for medvirkning og deltakelse i trosopplæringsarbeidet med innføring av ny arbeidstidsavtale.

Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker

	2014			2015			2016			Endring % poeng 2015-2016
	Døpte i målgr.	Deltakere	%	Døpte i målgr.	Deltakere	%	Døpte i målgr.	Deltakere	%	
Dåpssamtale	656	698	106,4	627	678	108	688	751	109	1% økning
4-årsbok	944	492	52,1	920	601	65	822	442	54	11% nedgang
6 år	853	172	20,2	864	238	28	759	250	33	5% økning
Tårnagenthelg	798	170	21,3	630	172	27	986	182	18	9% nedgang
LysVåken	931	259	27,8	1289	358	28	969	227	23	5% nedgang
Konfirmasjon	1 116	974	87,3	1028	949	92	1179	1089	93	1% økning
Etter Konfirm.	886	99	11,2	2356	498	21	3418	333	10	11% nedgang
Totalt	6 184	2 864	46,3	7714	3494	45	8812	3274	37	8% nedgang

Kommentarer: Tallene for 2016 varierer sterkt, og vi har derfor beholdt tallmaterialet for 2014 som ligner mer på 2016 tallene. Hovedutfordringen er at det fortsatt er menigheter/ enheter som ikke har gode nok rutiner for innrapportering av tallmateriale, og ikke har tatt det nye planverktøyet i bruk. Da blir resultatene dessverre mangelfulle.

Flere av prostiene har vært nødt til å redusere antall gudstjenester på grunn av lav bemanning. Dette påvirker arbeidet med trosopplæring, og særlig i menigheter som har eller har hatt vakanse prestestillinger. Dette har også innvirkning på samarbeid innad i prostiene, for eksempel i forhold til fellestiltak og samarbeidsprosjekter mellom menigheter.

Mye av trosopplæringsarbeidet i menighetene er avhengig av prestenes medvirkning og deltakelse, både i planlegging og gjennomføring. Dette gjelder særlig menigheter med få andre ansatte. Vi anser det som vesentlig at alle de yrkesgrupper som står i arbeidet med å gjennomføre og utvikle trosopplæring i menighetene, får et jevnlig tilbud om kompetanseheving og inspirasjon. Dette har et tverrfaglig perspektiv, som Plan for trosopplæring (KM 2009) bygger på.

Det å samle medarbeidere fra hele bispedømmet er ingen enkel øvelse verken praktisk eller økonomisk. Det er betegnende at vi samlet ca 60 deltakere til fagdager i forkant av den nasjonale trosopplæringskonferansen. Et slikt tilbud om faglig påfyll blir sett positivt på og prioritert av trosopplærerne, så sant det er praktisk og økonomisk gjennomførbart. Det er ganske paradoksalt at Oslo blir en «naturlig» møteplass for nordlendingene. Det vi i vårt bispedømme opplever av tilslutning til fagsamlinger understøtter også ny kirkelig forskning på feltet, der funnene er entydige på at ønske og behov for etter – og videreutdanning for trosopplærere er sterkt tilstede.

Utjevningsmidler til trosopplæring – strategi for å øke fokus på aldersgruppen 15-18 år

Kirkemøtet har vedtatt at tilskuddet til trosopplæring hovedsakelig beregnes ut fra antall døpte i menigheten og at modellen balanseres og kompletteres av en regional utjevning. Vi har brukt utjevningsmidlene som et verktøy for å stimulere til økt fokus på aldersgruppen 15-18 år.

En av suksesshistoriene er fra Sør-Helgeland prosti, der har menigheten gått sammen om et felles prosjekt, med en såkalt prosti-trosopplærer, for å styrke samarbeid og felles tiltak innen trosopplæring. I et prosti som ikke har en egen kateketstilling i noen av menighetene er dette et verdifullt tilskudd i tillegg til prestestillingene som er sentrale i trosopplæringsarbeidet. «Trosopplæreren har vært med på Lysvåken i noen menigheter, organiserte og deltok på konfirmantleir, og har styrket trosopplæringen i prostiet mye», forteller prosten i Sør-Helgeland.

Risikovurdering for arbeidet med trosopplæring

Også for 2016 ser vi at rapporteringen for trosopplæringsarbeidet dessverre er mangelfull, men tallene gir likevel viktige indikasjoner. I løpet av 2015 innførte Kirkerådet et nytt planleggingsverktøy for arbeidet med trosopplæring. Vi har gjennomført kurs i dette planverktøyet, og tilbakemeldingene er at dette er bedre og enklere å bruke enn det tidligere verktøyet som ble utviklet i 2003, da trosopplæringsreformen var helt ny.

I arbeidet med menighetenes aktivitetsrapportering i januar 2017, registrerte vi at flere ikke hadde tatt det nye planverktøyet i bruk før arbeidet med rapportering startet. Flere av menighetene ble forsinket med sin rapportering, slik at tallmaterialet fra det nye verktøyet ikke kom med i statistikken for 2016. Dette problemet håper vi vil være løst i forhold til både plan- og rapporteringsarbeidet for 2017.

Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe – konfirmerte av døpte 15 åringer

Bispemøte ber bispedømmet være i forkant og unngå nedgang i konfirmasjonstall, jamfør referat fra styringsdialogen.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall konfirmerte	2 507	2 483	2 413	2 222	2 195	2197	1996
Antall 15-åringer	3 347	3 432	3 360	3 334	3 130	3175	3036
Prosent	74,9	72,3	71,8	66,6	70,1	69,2	65,7

Sør-Hålogaland bispedømme har en målsetting om å stabilisere konfirmasjonsdeltakelsen på 70%. Tallene for 2016 viser at dette målet nesten er nådd. Samtidig er den prosentvise deltakelsen synkende når vi ser flere år i sammenheng. Dette gjør at vi ønsker å gi konfirmasjonsarbeidet enda større fokus i videre handlingsplaner. Konfirmasjon er tradisjonelt en viktig folkekirkelig arena, og et avgjørende møtepunkt for videre satsning på aldersgruppen 15-18 år.

Ungdomsrådet i Sør-Hålogaland bispedømme

Et viktig bidrag for å styrke fokuset på ungdomsfasen 15-18 år, er arbeidet til Ungdomsrådet i Sør-Hålogaland bispedømmeråd (SHUR). Ungdomsrådet møtes jevnlig, og har som hovedoppgave å planlegge og gjennomføre Ungdommens kirketing (UKT) en gang i året.

UKT samler ungdommer fra hele bispedømmet, og sender egne representanter til det nasjonale Ungdommens kirkemøte (UKM).

I 2016 var det stor deltakelse på UKT, med over 60 deltakere fra hele bispedømmet. Her deltok også ungdommer fra Luleå stift, gjennom samarbeidsrådet for kristne kirker i Barents området (SKKB). I tillegg var studiestedene, MF, TF, KUN godt representert under hele UKT. Dette er en konkret måte å drive med rekrutteringsarbeid til kirkelig tjeneste, når delegatene på ungdommens kirketing får møte og bli kjent med eldre ungdommer som har valgt en kirkelig utdanning på veien til en kirkelige tjeneste. UKT 2016 ble avholdt i Sandnessjøen, og parallelt ble det arrangert såkalte «Grønne fagdager».

3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet.

Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen

Sør- Hålogaland bispedømmeråd er medlem i Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB). Dette er det eneste formelle samarbeidet Den norske kirke har med kirkene i Russland. I tider med innstramminger i forhold til samarbeid med Russland på det politiske plan, gis det fortsatt statlig støtte til folk-til-folk samarbeid. SKKB hadde i 2016 20 års jubileum med stor ungdomskorfestival på Kolahalvøya. Her deltok Sør-Hålogaland med 8 ungdommer som var med som kornedlemmer fra Norge sammen med Nord-Hålogaland.

Foto: Ungdommer fra Norge og Russland på SKKBs ungdomskorfestival på Kolahalvøya.

Diakoni – flere utvikler plan for diakoni

Vi har en langsiktig målsetting om at diakoni skal videreutvikles i tråd med kirkens planer og samfunnets utfordringer, slik at menighetenes diakonale omsorgstjeneste kan styrkes, og komme til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Vi ønsker at alle menighetene i bispedømmet utarbeider en lokal plan for diakoni.

Antall sokn med diakonal betjening i Sør-Hålogaland	2015	2016	Antall sokn totalt
	39	39	85

Antall vedtatte diakoniplaner:

Antall menigheter med diakoniplan	2015	2016	%-vis endring fra 2015 til 2016	Andel sokn med lokal plan for diakoni
	54	65	20,3 %	76,4%

Dette er en gledelig utvikling, og et videre satsningsområde i 2017. I tillegg er det viktig å kvalitetsikre diakoniplanene, slik at de er oppdatert og operative, og at disse lokale diakoniplanene sees i sammenheng med lokale planer for gudstjenesteliv og trosopplæring.

Sør-Hålogaland har 21 diakonstillinger med 24 ansatte som er fordelt over 39 sokn. Det er 16 stillinger med statstilskudd, resterende er lokalt finansiert. Vi ser at stadig flere fellestråd sliter med å dekke sin egenandel til stillinger og en menighet valgte å trekke inn sin fellestråds-finansierte stilling fra 2015. Ett av de åtte prostiene har imidlertid ingen diakonstillinger. Det er en målsetting for oss at det skal være minst en diakon/ diakonimedarbeider i hvert prosti. Dette er også i tråd med KM-vedtak.

Bare 10 av de tilsatte er vigslede diakoner. Vi ser behov for å øke diakonifaglig kompetanse innenfor ledelse av diakonalt arbeid i menighetene. En suksesshistorie her er «Videreutdanning innen diakoni og ledelse» som er satt i gang i samarbeid med KUN og Sør- og Nord-Hålogaland bispedømmer. Vi ser på dette som et viktig og vellykket kompetansehevingstiltak innen diakoni.

Inkludering

Fra høsten 2016 har vi etablert en egen stillingsressurs ved bispedømmekontoret med særskilt fokus på inkludering som en naturlig og viktig del av menighetenes totale virksomhet, slik at mennesker med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne skal kunne delta aktivt i kirkens fellesskap. Dette skal skje i en samhandling med helse og omsorgstjenesten lokalt, gjennom å gi opplæring og veiledning til menigheter og ansatte. Midlene til dette arbeidet kommer fra Nord-Norges diakonistiftelse, og rammene er blitt til i et samarbeid mellom bispedømmene i Nord og Sør-Hålogaland.

Flere menigheter blir «Grønn menighet»

Antall sokn som har gjort vedtak om å være «Grønn menighet»	2015	2016	% andel sokn med vedtak om å være «Grønn menighet»
	23	23	25,9%

Vi ønsker at flere menigheter, (23 av 86 pr i dag) vil øke sitt miljøfokus gjennom å bli en «Grønn menighet». Særlig håper vi at de 46 registrerte lokale miljøkontakter i menighetene, vil bidra til dette.

En viktig utfordring er å få menigheter som allerede er grønne til å fornye avtalen. Vi er i dag det eneste bispedømme med lokale miljøkontakter og vi har dem i 46 menigheter. De inviteres til årlige Grønne fagdager i bispedømmet. Miljø, forbruk og rettferd blir i økende grad integrert i trosopplæring og misjonsarbeid på lokalplan og i gudstjenester. Lokalt arrangement som klimapilegrim ble behørig arrangert i vårt bispedømme.

Forebygging av overgrep

Sør-Hålogaland bispedømme har som det eneste bispedømmet to ressurspersoner i hvert prosti i tilfelle overgrep (foto). Annethvert år arrangeres det kurs i bispedømmet der ressurspersonene spesielt inviteres.

Ressurspersonene samarbeider med Fagetisk råd. Det er en viktig utfordring å jobbe kontinuerlig med informasjon ut i menighetene om temaet overgrep og beredskapsplaner.

Vi har to kontaktpersoner som har lang erfaring, en som betjener den norske del av befolkningen, og en for det samiske. De har hatt henvendelser i inneværende år.

Risikovurdering i forhold til diakoni

Vi ikke fått flere kvalifiserte diakoner dette året, men det er flere av diakoniarbeiderne som er under utdanning. Vi har hatt en liten økning på planer og flere har også fornyet sine diakoniplaner. I 2016 har det vært økt fokus på kompetanseheving gjennom videreutdanningstilbudet «*Diakoni og ledelse*». Økt kompetanse hos medarbeiderne innen diakoni gir mindre risiko for reduksjon av «*Kirkens diakonale tjeneste*».

Flere menigheter engasjert for misjon

	Menigheter med misjonsavtaler	Antall misjonsavtaler
2015	73	81
2016	75	80

Pr. 31.12.2016 har vi registrert at 75 av 86 menigheter i Sør Hålogaland hadde 80 avtaler med en av de 7 misjonsorganisasjonene i en av de 7 misjonsorganisasjonene i SMM. I 2015 rapporterte menighetene inn 81 avtaler. Flere av disse var utgått på dato, dette er rettet opp, og det er kommet inn flere nye avtaler. Blant annet har det nyeste soknet i bispedømmet, Innstranden sokn i Bodø Domprosti, inngått to misjonsavtaler med to ulike misjonsorganisasjoner.

Samarbeidsrådet mellom Menighet og Misjon (SMM) i Sør-Hålogaland har medlemmer som representerer Normisjon, Acta, Misjonsalliansen, Himalpartner, Stefanus-alliansen, Israelsmisjonen, Misjonsselskapet og Areopagos.

Sør-Hålogaland er et typisk folkekirkeområde, med lange misjonstradisjoner, men varierende grad av aktivitet og synlighet i dag. Det er derfor behov for å synliggjøre organisasjonenes tilstedeværelse, dagens misjonsforståelse og arbeidsformer på nye og hensiktsmessige måter. Målet må være å aktualisere misjon som en integrert del av folkekirken.

Kirken blir mer tilgjengelig på Internett

Treff på bispedømmets hjemmeside	2014	2015	Antall unike brukere i 2016	Antall økter i 2016
	25 632	23 619	12 913	20 824

Kilde: Kirkerådet og Bispedømmene. Tabellen vil ha begrenset validitet dette året. Bispedømmene ble overført til ny server i løpet av året til forskjellige tider. Dermed vil tallene kun måle det aktuelle bispedømmes aktivitetsnivå fra overføringsdato til årsskiftet. Denne perioden vil variere.

Sør-Hålogaland bispedømme tok høsten 2014 i bruk Den norske kirkes nye nettsideløsninger. Vi arbeider med å vedta en kommunikasjonsplan som understreker viktigheten av å integrere informasjonsarbeid i aktivitetene vi gjennomfører. Nettsiden er den viktigste arenaen vi har for informasjon og vi jobber stadig med å utvikle gode rutiner og nyhetsformidling på nettsidene våre, slik at flere og flere tar disse i bruk.

Facebooksiden vår ligger på <https://www.facebook.com/folkekirkainordland/>. Her formidles små og store nyheter som angår vårt arbeid i bispedømmet, for eksempel biskopens uttalelser i media, bilder og stemningsrapporter fra arrangement eller framsnakking av gode kirkelige prosjekter i lokalmenighetene.

Pilegrim i nord - Pilegrimprosjektet

Pilegrimsferden i Nord er en ferd mot Nidaros, men også til våre mange kirker med sin rike historie og fortelling om livet som er levd på kysten vår. Vi vil markere leia fra nord til Nidaros, men også leia fra det ytterste vær eller den innerste fjord til sin kirke og leia mellom kirkene her nord, en reise til det stede hellige sted.

I 2015 ble det søkt om støtte til prosjektet «Pilegrim i Nord» fra Nordland Fylkeskommune og Riksantikvaren. Fylkeskommunen bevilget kr 820.000 fra næringsutviklingsmidler. Prosjektet har som målsetting om å få godkjent en pilegrimsled fra Trondenes til Nidaros. Vi ønsker i samarbeid med lokale krefter fra næringsliv, kommuner, museer og menigheter å skape pilegrimspunkter hvor en både møter levende kystkultur og hellige steder. «Pilegrim i nord» har egen side på Facebook: <https://www.facebook.com/pilegriminnord/>.

Kirkene langs leia er sentrale møtesteder i dette arbeidet, men også museer og minnesmerker er gode samarbeidspartnere. Sommeren 2016 ble det gjennomført en pilegrimsseilas fra Trondenes til Nidaros, med mange lokale arrangement underveis. Gjennom å reise langs leia bekrefter vi at denne ruten er en sentral del av det store kartet for pilegrimsruter til Nidaros. Prosjektet ønsker å tilrettelegge for en pilegrimsled der det finnes ulike måter å reise på, enten ved egen båt, få leilighetsskyss med andre, bruke offentlig transport, sykle, gå eller en kombinasjon av alt dette.

Prosjektleder samarbeider med en intern styringsgruppe knyttet til arbeidet og en egen ressursgruppe sammensatt av folk fra reiselivsnæringa, museene, fylkets kulturavdeling, Gildeskål kommune og bispedømmet. Prosjektet fortsetter i 2017.

Pilegrimsarbeid regionalt

I mars arrangerte prosjektet et dagsseminar om pilegrimsarbeidet, og om leia fra nord. I Bodø domkirke var det samlet deltakere fra næring, kirke, museer og kystlag. Under det store Kyststevnet i Bodø i juli var vi representert med en stand og brosjyre om leia, og møtte mange ivrige kystlagsfolk.

Prosjektleder/pilegrimsprest har deltatt i reiselivsforum, i møte med Nordlandsmuseene, møte med Kystreise prosjektet og vi har arrangert egne møter med kirke, næring og museer på Alstahaug, i Bodø og på Trondenes.

Vi har vært med å legge til rette for pilegrimsopplevelser i forbindelse med bispedømmets arrangement Ungdommens kirketing, på festspillene i Nord-Norge og bispedømmets medarbeidersamling i Svolvær i september, under overskriften: «Vi er et folk på vandring».

Vi har også laget et pilegrimskart for leia hvor en kan klikke seg inn på de forskjellige stedene langs leia som er tilrettelagt for besøk. Dette er også laget som et hefte som kan brukes som en pilegrimsguide fra Trondenes til Nidaros. Prosjektet er profilert med t-skjorter og flagg med prosjektets egne logo.

Det er gledelig at arbeidet med dette prosjektet skaper begeistring og blir godt mottatt. Nå gjenstår det å få fram hva som skal til for å få denne leia offisielt godkjent. Her ønsker vi at det nasjonale pilegrimssenteret kommer klarere på banen og gir oss hjelp. Dette blir noe av det viktigste arbeidet i 2017.

4. Flere får lyst til å jobbe i kirka

Gjennom flere år har et av de strategiske målene vært «Flere får lyst til å jobbe i kirka». 2016 har vært et år med økning i antall fast ansatte i presteskaper i Sør-Hålogaland bispedømme og det er også tilsatt to nye proster. Flere av disse stillingene har stått vakante over tid og har vært utlyste gjentatte ganger. Totalt har det i preste- og prosteskaper vært utlyst 17 stillinger i 2016. Dette er færre enn i 2015 med 22, men i disse 17 har bispedømmerådet tilsatt i 12 stillinger. I bispedømmet totalt var det pr. 30.11.2016 11 vakante stillinger, mot 22,5 i 2015.

I «Risiko og vesentlighetsvurdering for Sør-Hålogaland bispedømme 2016» er det strategiske målet «flere får lyst til å jobbe i kirka» analysert med utgangspunkt i resultatindikatoren *Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes*. I analysen sees det på administrative risikofaktorer som kan påvirke arbeidet med rekruttering.

På bakgrunn av dette er det satt i gang og gjennomført flere strategier for arbeid og arbeidsplanlegging i personalavdelingen. Rutinebeskrivelsene for å sikre gode og forutsigbare rekrutteringsprosesser er gjennomgått og oppdatert, prostene leder intervjuene og har tilgang til Webcruiter portalen. Det er satt ned et rekrutteringsutvalg. Det er utarbeidet vilkår ved inngåelse av vikar- og studieavtaler og personalavdelingen er tilført økte ressurser gjennom tilsetting av personalrådgiver.

Seniorpolitikk

Som det fremkommer av statistikken under er det en økende andel prester over 50 år i bispedømmet. Sammen med fremtidige økonomiske rammer og kostnader knyttet til ordningen med avtalefestet pensjon (AFP) er det viktig at seniorpolitiske tiltak får fokus i 2017.

	Under 40 år		40 - 49 år		50 -59 år		Over 60 år		Totalt
	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.
2016	7	9%	20	26%	29	37%	22	28 %	78
2015	7	9%	20	27%	29	39%	18	24%	74

Seniorpolitiske tiltak styrker rekrutteringsarbeidet gjennom å beholde arbeidstakere lengre i arbeidslivet. Slike tiltak vil være av individuell karakter og må tilpasses den enkelte seniors tjeneste og livssituasjon. Arbeidet vil bli sett i sammenheng med andre personalpolitiske virkemiddel slik at det utvikles en helhetlig livsfasepolitikk som nedfelles i en rutinebeskrivelse slik at kontinuiteten sikres.

Erfaringer med arbeidstidsavtalen

Resultatindikatoren «oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker» skal fremme målet «Flere søker dåp og trosopplæring». Faren for redusert deltakelse fra prester i ulike trosopplæringstiltak på grunn av arbeidstidsavtalen er en moderat risikofaktor i dette bildet. Det tar noe tid å se resultatet, men vurderingen viser viktigheten av å holde fokus på at innføringen av arbeidstidsavtalen får følger for andre deler av menighetslivet. Dette fordrer tettere samarbeid med fellerådene om prioritering og planlegging av trosopplæringstiltak. Konsekvenser av arbeidstidsavtalen vil få fokus i 2017.

Studie- og vikaravtaler

Sør-Hålogaland bispedømmeråd vedtok i november retningslinjer for inngåelse av studieavtaler med prestestudenter som ønsker å jobbe som vikarer. Disse får tjenesten tilrettelagt gjennom at de innvilges permisjon med lønn ved behov etter oppsatt studieprogresjon som de forplikter seg på. Det ligger ellers ingen føringer for dekking av utgifter i avtalen.

Bispedømmerådet har også vedtatt retningslinjer for betingelser ved inngåelse av vikaravtaler. Dette har vært viktig for å redusere kostnadene, særlig knyttet til bolig. I 2016 hadde bispedømmet inne 39 ulike vikarer, og kostnadene til bolig har vært betydelige. Det gjennomføres en glidende overgang ved avslutning av inngåtte ordninger for eksisterende vikarer.

Pensjonerte prester og enkeltmannsforetak

Bispedømmet har ved flere anledninger fått henvendelser fra pensjonerte prester som har ønsket å benytte sitt enkeltmannsforetak for å gjøre vikartjeneste. Tematikken har vært drøftet med Skatt og prestetjenestens egenart er av en slik karakter at dette ikke kan gjøres. I 2017 vil ikke dette være noen utfordring da Den norske kirke er én organisasjon. Vilåret med flere oppdragsgivere for enkeltmannsforetak faller da bort.

Boligsituasjonen

I 2015 ble det gjort et grundig arbeid med verdifastsettelse av presteboliger. I 2016 har noen prester flyttet ut av sine tjenesteboliger og noen har også valgt å kjøpe boligen. Bispedømmet har et godt samarbeid med Opplysningsvesenets fond ved rekruttering slik at de prestene som ønsker å bo i tjenestebolig der det finnes, får anledning til det. Dette er et godt virkemiddel ved

rekruttering. Der det ikke finnes tjenestebolig tilgjengelig er man behjelpelig med å finne egnet bolig ut i fra den enkelte prests behov.

Rekruttering fremmer flere mål

Flere av tiltakene som omhandler prestatjenesten i risiko og vesentlighetsvurderingen finner man under flere av målene i denne. Noe som understreker den helhetlige betydningen rekrutteringsarbeidet har for de enkelte menighetene. Det er viktig at dette perspektivet er med i rekrutteringsarbeidet for å inspirere til lokalt engasjement. På denne måten får man en positiv vekselvirkning som kan få betydning for oppslutningen om den enkelte menighet.

Konsekvenser av kommende virksomhetsoverdragelse

2016 har vært et år preget av den kommende virksomhetsoverdragelsen. Dette førte til utfordringer på grunn av usikkerhet i fremtidige økonomiske rammer for bispedømmet. Derfor ble det høsten 2016 innført en stopp i stillingsutlysninger frem til de økonomiske rammene for 2017 fremkom tydeligere.

Virksomhetsoverdragelsen førte også med seg muligheten for ansatte til å reservere seg. To embetsmenn benyttet seg av retten, en sokneprest og en prost. Usikkerhet rundt fremtidig finansiering av disse stillingene førte til utfordringer rundt planlegging av fremtidig bemanning. Ingen av disse stillingene kunne heller lyses ut før etter årsskiftet 2016/17 på grunn fristen for å trekke reservasjonen, 31.12.2016.

Etablering av rekrutteringsutvalg

Det er nedsatt et rekrutteringsutvalg, bestående av fungerende personalsjef, en prost, to prester og en kirkeverge. Utvalget har blant annet som målsetning å utarbeide materiell og informasjon til bruk på utdanningsmesser og andre arrangement.

Rekrutteringsutvalget skal bidra til at målet «Gudstjenestelivet blomstrer» gjennom blant annet synliggjøring av bispedømmet for potensielle vikarer, og slik sett sørge for tilstrekkelig prestebemanning til å holde oppe gudstjenestefrekvensen.

Rekruttering av ungdom – ledertrening

En sentral del av arbeidet med rekruttering er å skape arenaer for å møte og utfordre ungdommer til å velge en kirkelig tjeneste. Når vi hvert år samler mellom 50-60 ungdommer på Ungdommens kirketing er utdanningsinstitusjonene aktivt tilstede, både fra MF, TF og KUN. Her får mange ungdommer et viktig møte med voksne ungdommer som er begynt på et studieløp til kirkelig utdanning.

Når mange kirkelige medarbeidere blir spurt om hvorfor de ble prest, diakon, kateket eller kirkemusiker, så forteller mange at det var fordi de ble utfordret til ulike lederoppgaver lokalt i sin menighet eller ungdomsmiljø i en viktig ungdomsfase, f.eks gjennom korarbeid, speider, konfirmantarbeid, Ten Sing, ungdomklubb og lignende. I noen menigheter er noe av dette lønnet arbeid. Dette kan f.eks være som medarbeider i utvalgte trosopplæringstiltak. «I Lofoten har det vært forsøk med såkalt «Ung medarbeider». Dette har fungert godt», forteller prosten.

Samarbeidsavtale med Nordland KFUK-KFUM

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har gjennom mange år hatt en samarbeidsavtale med Nordland KFUK-KFUM. Avtalen hadde et særlig fokus på rekruttering til kirkelig tjeneste, og ledertrening var, og er, et sentralt tiltak for å styrke arbeidet med rekruttering. Vi ser at nesten samtlige menigheter i bispedømmet har samarbeidstiltak med Nordland KFUK-KFUM, gjennom sine lokale planer for trosopplæring. Eksempelvis Tweens-festivaler, MILK-kurs for fjorårskonfirmanter, høstfestival for konfirmanter og ledertreningsarbeid for ungdom. Sammen med KFUK-KFUM har vi ønsket å satse mer på tiltak og tilbud for ungdom, og særlig aldersgruppen 15-18 år. Denne avtalen er nå avsluttet, men samarbeidet vil fortsette. Vi er nå i dialog på hvordan vi best kan fortsette denne satsningen på ungdomsfasen.

Veiledning og praksissteder

Mange av menighetene i domprostiet, særlig i bymenighetene, er gode praksissteder for kirkelige medarbeidere under utdanning. Dette prioriteres høyt, og mange ansatte er kompetente veiledere. Eksempelvis har mange studenter hatt praksis i Rønvik menighet. Sommeren 2016 var det teologistudenter med røtter i Bodø som var sommervikarer.

«Vi har gode erfaringer med studenter som sommervikarer, og i byen kan vi skape gode rammer som sikrer veiledning og støtte for den som er ny i tjenesten» forteller domprosten i sin årsberetning.

IV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Virksomhetens risikostyring i 2016

Bispedømmeråd og biskop har foretatt risiko- og vesentlighetsvurderinger av de viktigste resultatmål og delmål for 2016. Risikovurderingene er i samsvar med vedlagt handlingsplan. Risikovurderingen av ulike resultatmål og delmål for 2016 finnes fortløpende i årsrapporten.

Tidligere år har det i dette kapittelet vært presentert en tabell for tilstandsrapportering etter oppsett for «Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikt».

Denne tabellen er i år tatt ut med bakgrunn i manglende tilgang til nødvendig tallmateriale. Avsnittene og tabellene under søker å ivareta denne rapporteringen.

Kvinner i lederstillinger, kvinner og lønn, sykefravær, likestilling

Statistikken viser at andelen kvinnelige ledere i presteskabet hadde en økning fra 33,3 % i 2015 til 44,4 % i 2016. Dette er godt over landsgjennomsnittet som er på 29,2 % og den høyeste prosentandelen i bispedømmene. Pr. 01.01.2017 er andelen kvinnelige proster i bispedømmet oppe på 50 %, noe som er en gledelig utvikling. Det er i 2016 også innsatt kvinnelig biskop i bispedømmet.

I bispedømmeadministrasjonen er en av fire ledere kvinner. Dette utgjør 25 % av ledelsen i 2016. Bispedømmeadministrasjonen totalt har en kvinneandel på 60 %.

For bispedømmeadministrasjonen viser tallene at gjennomsnittslønnen for kvinnelige medarbeidere i 2016 var på 79 % i forhold til mannlige medarbeidere, mot 80 % i 2015. Noe av forklaringen på denne forskjellen ligger nok i at den kvinnelige andelen arbeidstakere har noe lavere formalkompetanse og dermed også lønnes i lavere stillingskoder enn mennene. Bakgrunnen for dette er at ikke alle stillingene på bispedømmekontoret krever samme grad av utdanning.

Se tabell under:

		Ledere	Rådgivere	Konsulenter	Totalt
Sør-Hålogaland	2015	0 %	94 %		80 %
	2016	0 %	87 %		79 %
Totalt	2015	97 %	97 %	101 %	91 %
	2016	97 %	96 %	101 %	90 %

Merk. Tabellen viser ikke at bispedømmet har hatt en kvinnelig leder i 100 % i personalsjefstilling i 2016. Dette ivaretas i den skriftlige delen.

For presteskapets del viser etatsstatistikken for 2016 at kvinner har 98 % av menns lønn i samme stillinger. Det er ett prosentpoengs forbedring i forhold til 2015 og vi ligger da 1 % over gjennomsnittsprosenten på nasjonalt plan.

Lønn i prestestillinger, Kvinnens andel i forhold til tilsvarende grupper av menn:

Lønnsandel	Prost	Sokneprest	Kapellan	Andre	Totalt
Sør-Hålogaland 2015	104 %	96 %	95 %	97 %	97 %
Sør-Hålogaland 2016	104 %	96 %	98 %	98 %	98 %
Totalt 2016	99 %	98 %	99 %	98 %	97 %

Tabellen viser kvinners gjennomsnittslønn i prosent av menns gjennomsnittslønn i 2015 og 2016, fordelt på ulike stillingskategorier blant prester. Den svake endringen er positiv sett i ett likestillingsperspektiv, og vil fortsatt jobbes med i 2017.

Sykefraværet totalt for 2016 viser en økning til 6,6 % mot tilsvarende tall for 2015 på 5,5 %. Dette inkluderer bispedømmeadministrasjonen. Sykefraværet totalt i bispedømmet ligger høyere enn gjennomsnittet på landsplan. Sykefravær blant kvinner er høyere enn for menn.

	Egenmeldt		Legemeldt		Totalt		Kjønnfordeling	
	Sykedager	Fraværspst.	Sykedager	Fraværspst.	Sykedager	Fraværspst.	Kvinner	Menn
Sør-Hålogaland	46	0,2 %	1364	6,4 %	1410	6,6 %	9,4 %	4,9 %
Totalt	782	0,2 %	17 060	5,0 %	17 842	5,2 %	8,0 %	3,7 %

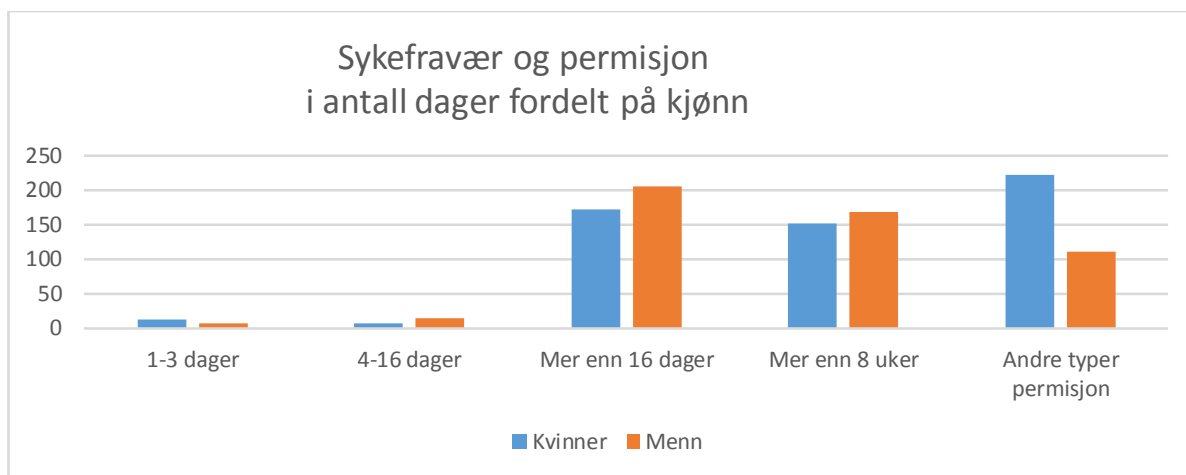
Våren 2016 var preget av flere langtidssykemeldinger både på bispedømmekontoret og i presteskaper. Dette har endret seg andre halvår, særlig på bispedømmekontoret, slik at man i andre halvdel av året har hatt tilnærmet full bemanning, med unntak av noe permisjon og kortere sykefravær. Gjennom høsten har man derfor også i større grad hatt anledning til å fokusere på målrettede tiltak for å få medarbeidere i presteskaper raskere tilbake i jobb. Dette arbeidet ledes gjerne av prostene i nær dialog med tillitsvalgte, verneombud og de sykemeldte.

Administrasjonen har i 2016 også foretatt en analyse med tanke på å redusere risiko ved fravær i personalavdelingen. Det er krevende å finne gode løsninger for vikerbruk og oppdekking av vakanser i bispedømmet. Særlig når det er sykemeldinger på bispedømmekontoret. Rutiner i rekrutteringsarbeidet er prioritert og styrket gjennom en oppdatert og konkretisert beskrivelse slik at kontinuiteten lettere opprettholdes. På denne måten reduseres risikoen for at arbeidet med rekruttering til faste stillinger og vikariater stopper opp ved eventuelt fravær på grunn av avhengighet av enkeltpersoner.

Det er fremdeles store utfordringer med tanke på bemanning og rekruttering, særlig konsentrert om noen prosti. Som i 2015 har vakansene i stor grad vært løst med bruk av dyktige vikarer og fleksible prester, men det er arbeidskrevende og medfører slitasje på prester og lokalmenigheter i prostiene.

Arbeid med oppfølging av sykefravær er også styrket gjennom at personalrådgiver er tilsatt som har dette i sin portefølge, sammen med ansvar for Inkluderende Arbeidsliv (IA) og HMS. Denne koordineringen gir muligheter til en mer helhetlig og planmessig oppfølging av sykemeldte, og vil ha fortsatt fokus i 2017.

For å kunne arbeide planmessig med oppfølging og tiltak har man forsøkt å se på lengden på fravær fordelt på kjønn.

Grafen inneholder både egenmeldt- og legemeldt sykefravær. Tallene viser antall dager for hvert fravær, samt en egen graf for permisjoner fordelt på kjønn.

Hvis man sammenstiller opplysningene fra disse to tabellene ser man at sykefraværet for kvinner er høyere enn for menn, men at menn har lengre sykefraværperioder enn kvinner. Det må tas hensyn til at dette baserer seg på totalt antall arbeidede timer for menn (3582) og kvinner (2520).

Etnisitet, religion og funksjonsnedsettelse

Bispedømmerådet har i 2016 som i 2015 foretatt ansettelse av personer av annen etnisk og kulturell bakgrunn enn norsk. Dette er viktig og vil fortsette å bli vektlagt når de formelle kravene til stillingen ellers er oppfylt.

Administrasjonen har i 2016 hatt en medarbeider med nedsatt funksjonsevne i deltidsstilling. Dette i nært samarbeid med NAV. Nødvendig tilrettelegging av både arbeidsplass og arbeidsoppgaver har hatt fokus, slik at dette har fungert på en god måte. Å lykkes med tilretteleggingen har vist at dette er en ressurs for kontoret og gitt gevinst for begge parter.

Det er et krav at alle ansatte er medlemmer av Den norske kirke, etter § 29 i kirkeloven. Likestilling på bakgrunn av religion er derfor ikke tematisert. Biskopen kan gi dispensasjon fra denne bestemmelsen i kirkeloven.

HMS/ arbeidsmiljø, medarbeidersamtaler og samfunnsikkerhet og beredskap

Det har vært gjennomført møte mellom ledelse og verneombud fra hele i bispedømmet der også nasjonalt verneombud deltok. Et av temaene på møtet var å utvikle et godt samarbeid mellom prost og verneombud.

Etter vedtak i Regionalt arbeidsmiljøutvalg (RAMU) har hovedverneombudet laget en plan for gjennomføring av vernerunder på prostesetene i bispedømmet. Dette blir et samarbeid mellom arbeidsgiver og hovedverneombud.

Den norske kirke har i siste del av 2016 utviklet en felles web-basert HMS-håndbok, levert av Infotjenester, som skal benyttes av alle bispedømmene. HMS-håndboken gir mulighet til lokale tilpassinger. Tilgang til håndboken må sees på, da ikke alle fellesråd og ansatte er på felles IKT plattform.

Bispedømmekontoret er Miljøfyrtårn sertifisert. Videreføring av denne sertifiseringen sees på i løpet av 2017.

På grunn av lengre vikarordninger også for proster har ikke alle ansatte prester hatt medarbeidersamtale. Bispedømmerådet mener at medarbeidersamtale er et viktig verktøy for god dialog og godt HMS arbeid, og vil i 2017 sette fokus på at disse samtalene gjennomføres.

Sør-Hålogaland bispedømme har oppdatert plan ved ulykker og katastrofer for krisehåndtering. Bodø er lokasjon for Hovedredningssentralen for Nord-Norge (HRS). Bispedømmet er representert ved HRS-prest i den utvidede ledergruppa til hovedredningssentralen som ledes av politimesteren i Salten. Den utvidede ledergruppa møtes tre-fire ganger i året og når politimesteren vurderer at en situasjon krever at den utvidede ledergruppe er representert. Det har ikke vært hendelser hvor politimesteren har innkalt til slik stab i 2016. Det har vært gjennomført tre ordinære møter. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har dette året ikke mottatt rapporter fra Lokal redningssentral (LRS) om virksomhet som har medført bruk av kirkelige ressurser.

Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har revidert Sør-Hålogaland bispedømmeråds samlede årsregnskap for 2015. Riksrevisjonen har bekreftet at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil og mangler, og har kontrollert at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med gjeldende regelverk og akseptable ut fra normer og standarder for statlig økonomiforvaltning. Etter Riksrevisjonens mening er Sør-Hålogaland bispedømmeråds samlede årsregnskap for regnskapsåret som ble avsluttet 31. desember 2015 i det alt vesentlige utarbeidet i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring i Norge.

V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Framtidsutsikter for kirken i Sør Hålogaland bispedømme

1.januar dette året gikk Den norske kirke over fra å være statskirke til å bli en fri folkekirke.

Den norske kirke har vært statskirke i nesten 500 år, og var et resultat av reformasjonen som vi også markerer særskilt dette året. Svært lenge, ja helt frem til 2012 stod det i paragraf 2 i Grunnloven at den evangeliske lutherske religion var Norges statsreligion. I 2008 ble partiene på Stortinget enig om en prosess for å avvikle statskirken, i 2012 kom de nye Grunnlovsbestemmelsene og fra 1.1. 2017 er skillet fullstendig. Men selv om staten og kirken har skilt lag har ikke folket og kirken gjort det. Og Grunnloven sier fortsatt at kirken skal være en landsdekkende folkekirke. Den nye paragraf 16 i Grunnloven sier

«Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje».

Båndene mellom Den norske kirke og folket er sterke i Sør Hålogaland bispedømme. Sammen med Møre og Hamar er vi det bispedømmet som har høyest prosentantall medlemmer, ca. 82 % av befolkningen i Nordland tilhører Den norske kirke. Selv om vi ikke lenger er statskirke vil vi derfor fortsatt ha mange funksjoner og oppgaver som en folkekirke med stor majoritet av befolkningen som medlemmer.

Det er naturligvis viktig å ikke bruke majoritetsargumentet som et maktmiddel, og det er nødvendig og alltid være kritisk når en er et flertall. Samtidig forplikter det å være en kirke som så mange mennesker ønsker å være en del av. Begrunnelsene for medlemskapet kan nok være forskjellige, noen ønsker å være en del av denne kirken pga tradisjon, pga kultur, pga tro som er eller mindre tydelig og uttalt, pga samhørigheten med lokalmiljøet, pga kjærligheten til kirkehuset, pga en udefinert trygghet og mange andre faktorer. I vårt bispedømme er det viktig at medlemskap ikke skal klassifiseres, men at de ulike begrunnelsene rett og slett skal aksepteres, og tas på alvor.

Vårt mål er å være en kirke folk kan identifisere seg med, som er til stede i lokalsamfunnene og som tar sitt samfunnsansvar på alvor. Slik det også er definert i vår visjon «En åpen dør- i tro, håp og kjærlighet»

Kirken, om den er statskirke eller en kirke fri fra staten, har det samme hovedoppgavet som den deler med andre kristne kirkesamfunn: Kirken skal bringe evangeliet på nytt og på nytt til hvert slektsledd. Derfor vil kirkens viktigste oppgave alltid være å feire gudstjenester. Helt fra den første kristne kirkes tid har søndagen vært dagen da kristne har kommet sammen for å feire oppstandelsen.

Å ta vare på søndagen som helligdag er en prioritert oppgave fremover. Dersom søndagen blir som en hvilken som helst annen dag i uken mister vi dette identitetsskapende som vår kultur har fra den kristne tro. Det er vanskelig å se for seg en tidsrytme uten helg og søndag, så innvevd i vår historie og levemåte er den kristne kultur. I møte med økonomisk endrede rammer både fra stat og kommune vil det være nødvendig å ha sterkt fokus på dette.

I den nye paragraf 16 i Grunnloven står det at Den norske kirke forblir Norges folkekirke. I tillegg til at kirken er en folkekirke i lys av sitt medlemstall, er det kanskje viktigere at kirken har en **oppgave** som folkekirke. Å være folkekirke betyr bl.a. å være landsdekkende. Den geografiske inndelingen som vår kirke har er et klart bilde av kirken i så måte. Kirken er ikke inndelt etter hvem medlemmene er, hvor aktive de er, ikke etter en spesiell teologisk retning, men etter geografi. Denne kirkemodellen er meget viktig for den sammenheng kirken står i med folket, det er folket på hvert sted som er menigheten, er kirken, og det er ingen andre forutsetninger på å være med i dette fellesskapet enn å være døpt medlem. Den geografiske inndelingen er viktig for den åpne og mangfoldige kirken en folkekirke skal være. For vårt bispedømme med kompliserte kommunikasjonsforhold er det særs viktig å ta vare på den landsdekkende folkekirke, vi ønsker å arbeide for at kirken fortsatt skal kunne være lokal og tilstede i hele bispedømmet. Slik ivaretas mangfoldet best. I mange av våre sokn er det ofte bare Den norske kirke som representerer kristen virksomhet, ingen andre menigheter eller kristne organisasjoner. Dette er en sterk indikator på at å bevare den geografiske modellen for kirken er viktig.

Og det er som en lokal og geografisk kirke vi i Sør Hålogaland har et særlig ansvar for det lulesamiske. Dette er det nødvendig å fokusere på ikke bare for den lulesamiske befolkning, men for hele kirken. Det samiske er hele kirkens anliggende, det styrker fellesskapet og det understreker hvor viktig folkespråket er i en luthersk kirke. Nettopp i reformasjonsåret fokuserer vi på dette, ikke minst ved å lønne en diakon i det lulesamiske område samt delta i oversettelsesarbeidet av GTdeler til lulesamisk. Biskopen bruker også lulesamisk i alle gudstjenester og vil intensivere arbeidet for å synliggjøre det lulesamiske. Samtidig har vi også en stor sørsamisk befolkning i vårt bispedømme, og også andre smågrupper, pitesamer, markasamer og ulike sjøsamer bl.a. Dette understreker at det samiske er et viktig anliggende for bispedømmet, og kanskje med et fokus på minoritetsgruppene innenfor samebefolkningen.

Slik skiller en fri folkekirke seg fra de tradisjonelle frikirkene, på en spesiell historisk og kulturell og teologisk måte er folkekirken forbundet med de ulike geografiske, kulturelle og etniske lokalmiljøene.

Både at vi ønsker å være landsdekkende og geografiske og at vi er en majoritetskirke vil fortsatt være faktorer som begrunner vårt samfunnsoppdrag. Begrunnelsen for kirkens samfunnsoppdrag ligger i det kristne forvalteransvar, hvor det å bygge samfunn og gjøre seg bruk av naturens ressurser på en bærekraftig måte er vesentlig. Utfra skapelsesforståelsen har mennesket fått dette ansvaret. Men også utfra vår historie som en samfunnsaktør har vi dette oppdraget. Kirken har vært pådriver for skole og utdanning, for helse og sykepleie, for god forvaltning av hav og land, skog og fjell, alt med begrunnelse i at den verden vi har fått å forvalte skal forvaltes til det beste

for alle mennesker. Dette forandrer seg ikke om vi skilles fra staten. Derfor vil kirken fortsatt være en stemme inn i all samfunnsdebatt, og kirken vil og må være sterk i kampen for den svakeste, for klimaet og for en rettferdig fordeling av ressursene i verden. Det kan til og med hende at denne stemmen kan bli enda sterkere nå når vi er en fri kirke. Selv om kirken alltid har vært en stemme som også kan kritisere politiske vedtak, vil det nå skapes et enda større rom for dette, når vi ikke lenger har båndene til staten.

Vår kultur er gjennomsyret av kristne verdier og synsmåter. Selv om vi de siste årene er blitt et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn ligger den kristne kultur og forestillingsverden som premiss for mye av det vi omgir oss med. Det er vanskelig å forstå litteratur og annen kunst i vår kontekst uten den kristne referanseramme. Den fineste musikken er kanskje kirkemusikken, lovgivningen vår bygger på mye av den kristne etikken. Det er viktig å være bevisst på alt dette i møte med nye strømninger. Mye av det etiske tankegodset har vi felles med både ikke religiøse livssyn og andre religioner, mye av ansvaret for skaperverket står vi sammen med alle andre gode krefter i. Dette må vi utvikle mer og mer, slik at vi både er bevisst på hvilken kristen kultur vi er en del av og slik at vi samtidig kan være i dialog og samarbeid med det som er nytt og de som tenker annerledes. Religionsdialog er et stikkord her, og det er en viktig vei å gå for å skape samfunn hvor mennesker med ulik tro og livssyn lever sammen. Dette er et felt hvor vi trenger å skape arenaer også i vårt bispedømme. Her har vi nettopp som en majoritetskirke et særlig ansvar.

Hvordan Den norske kirke vil bli finansiert fremover er svært viktig for kirken i Sør-Hålogaland. Premissene som ligger i Grunnloven i dag er at kirken fortsatt skal ha sin hovedfinansiering fra stat og kommune, men dette kan bli endret. Høringen våren 2017 om dette vil være viktig for vårt bispedømme. Med vårt folkekirkepreg og geografi vil en offentlig finansiering være vesentlig for å kunne være landsdekkende. Samtidig er den kommunale finansieringen viktig for kirkens rolle i lokalmiljøene. Kirken er identitetsskaper for mye av historien og tradisjonene og tilhørigheten i de ulike lokalmiljø i vårt bispedømme.

Noe av det aller viktigste i det kristne menneskesynet er at alle mennesker er like mye verd. Dette er det avgjørende at vi aldri holder opp å kjempe for. Kirkens stemme er særlig vesentlig når det gjelder kriterier for abort, hvordan funksjonshemmede av alle slag tas vare på og sees på som en ressurs, hvordan vi forholder oss til alle som på en eller annen måte faller utenfor det vellykkede livet, rusmisbrukere, ungdom med spisevansker eller selvskadning og psykiske vanskeligheter, de som ikke klarer å finne eller holde på et arbeid, de som dropper ut av skolen, de gamle og syke, de som selv ikke har noen stemme, til hvordan vi behandler de av oss som er homofile, lesbiske og transepersoner, hvordan likestillingen mellom kjønnene ivaretas. Om vi ikke er en statskirke lenger skal kirken fortsatt stå på barrikadene for et samfunn som har plass til oss alle og som legger til rette for gode liv også for de som strever ekstra eller er såkalt kostnadskrevende for samfunnet.

Konkret har dette gitt seg utslag i at vi i bispedømmet har tilsatt rådgiver med hovedansvar for integrering, og at vi har en aktiv diakonirådgiver som både arbeider med tradisjonell diakoni og med diakoni i forhold til grønne menigheter og flyktninger/ asylsøkere. Vi deltar i arbeidet for flyktninger og asylsøkere i mange lokale menigheter.

De første som i vårt land begynte å snakke om ansvar for mennesker i andre land var misjonærene og deres støttespillere. Gjestfrihet, raushet, det å ta seg av de fremmede var viktige ingredienser i misjonsarbeidet som startet for 160 år siden, både her hjemme og i andre land. Det er på en måte arven etter denne innsatsen som i dag fører kirken ut i det globale arbeidet. Fasteaksjonen for Kirkens Nødhjelp feirer 50 år i år, og denne aksjonen er det gode tradisjoner for at konfirmantene i vårt bispedømme er med på. Det er også positivt at vi har fått en revitalisering av SMM arbeidet, bl.a. ved at flere organisasjoner nå er med, og ved nytilsatt rådgiver for misjon. Vi ser det som viktig at menighetene har misjonsavtaler, og dette arbeidet kartlegges og fornyes nå. Det foregår et godt arbeid med å integrere ulike arbeidsfelt.

Kirken er blitt skilt fra staten, men den er fortsatt en folkekirke med mandat i verden. Vi skal fortsatt være til stede i gravferdsarbeidet, når det skjer store ulykker, når barn skal døpes og når ungdom skal lære om livet. Vi vil være der med gode tilbud til barn, slik at de små blir kjent med den kristne tro og de verdier de står for. Derfor vil trosopplæring være mer og mer viktig, og vi må gå nye veier for å nå vår tid. Vi vil være der med kunst og kultur og musikk som beriker livet og gjør oss i stand til å leve. Nå har alle menighetene i vårt bispedømme fått sine trosopplæringsplaner, og selv om det må arbeides mye med å rekruttere både frivillige og ansatte gjøres det svært mye godt arbeid. Særlig er det vokst frem mange tverrfaglige og tverrmenighetsmessige tiltak, noe som kanskje er avgjørende for arbeidet videre.

Endringene i økonomiske rammer og ønske om å bruke ressursene i bispedømmet har gjort at vi har satt i gang strategisk arbeid knyttet til sokneinndeling, prostigrenser, bruk av prostesekretær, fordeling av presteressurs, gudstjenesteforordningene og beredskapsordningen. Det er nødvendig å se på hvordan vi med dagens kommunikasjonsmidler, tverrfaglighet og strukturer innen IT og data kan fordele arbeidet i bispedømmet. Dette må naturligvis skje i samarbeid med de ansatte, menighetene og hele rådsstrukturen, og har ikke bare som mål økonomisk effektivitet. Dette kan også fremme en mer etisk godt forankret bruk av de midler vi forvalter. I våre jevnlige møter med styret i Kirkevergelaget i bispedømmet samtales det om disse tema.

2016 har vært et spesielt år for Sør Hålogaland bispedømme. Ny biskop startet 24.01. stiftsdirektør hadde permisjon i 3 måneder fra september, vi har som hele organisasjonen for øvrig forberedt oss på endringene som følge av skille stat og kirke, og vi har hatt og har flere ledige prestestillinger. Men en styrking av kontoret gjennom nyansettelser og oppgradering har ført til at vi er kommet ajour med flere oppgaver, ikke minst har vi hatt planmessige utlysninger av stillinger samtidig med at vi arbeider med omorganisering av stillinger. Det har ikke vært mange søkere, men kvalifiserte søkere til stillingene vi har lyst ut. Særlig viktig var det å få på plass prost i Ofoten, denne stillingen har vært utlyst flere ganger, men uheldige omstendigheter gjorde at vi ikke fikk fullført tilsetting. 1.januar 2017 begynte ny prost. Til stillingen som prost i Lofoten fikk vi gode

søkere og rask ansettelse. Prosten i Indre Helgeland reservert seg mot overgangen til ny kirke, og i den stillingen fungerer nå soknepresten som prost. Dette er en av de stillingene som kan være aktuelt å omstrukturere, og vi avventer derfor utlysning noe. Vi ser at det er færre yngre søkere til stillingene, og det bekymrer oss. Vi har derfor satt ned et rekrutteringsutvalg som arbeider med rekruttering både til stillinger og utdanning for kirkelige stillinger.

I reformasjonsåret 2017 er hele presteskapet med på etterutdanningsopplegget Reformasjon nå. Domkirken har et eget reformasjonsprogram og også miljøet rundt Petter Dassmuseet og Alstahaug kirke markerer reformasjonen i sine program for dette året. Den første reformasjonsbiskopen i landet Geble Persson var fra Hærøy/ Dønna og dette skal markeres særskilt. Vi planlegger også stiftsdager i november 2017 med reformasjonen som tema, og det er flere lokale tiltak.

Mange endringer til tross, det daglige kirkearbeidet i menighetene går sin gang, ikke minst takket være mange ansatte og frivillige som yter mye. Det er viktig å holde frem som vår beste ressurs i årene som kommer.

VI ÅRSREGNSKAPET

Ledelseskommentar årsregnskapet 2016

Innledning

Sør-Hålogaland bispedømmeråd (bispedømmerådet) er et demokratisk folkevalgt organ som skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Det skal også fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni etter nærmere regler gitt av departementet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og andre tjenestemenn. Det samme gjelder vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 av 24. november 2016 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet i instruks om økonomistyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av bispedømmerådets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

Kapittel 0340 post 01/ 3340 post 01

Tildeling til lønn og drift, kapittel 0340 post 01 var på til sammen kr 78 601 000. Totalt ble det utgiftsført kr 83 379 837 i 2016, altså et brutto merforbruk på kr -4 778 837. På inntektssiden, kapittel 3340 post 01 var det en merinntekt på kr 1 849 158 i forhold til tildelingen på kr 931 000. Netto tildeling for 2016 var kr 77 670 000, noe som gir et samlet merforbruk på kr -2 929 679. Av det totale merforbruket er kr -863 000 merforbruk overført fra 2015.

Kapittel 0340 post 21/ 3340 post 02

Det har ikke vært gjort noen føringer på kapittel 0340 post 21/3340 post 02 i 2016.

Kapittel 0342 post 01

Det er i 2016 regnskapsført kr 191 638 på kapittel 0342 post 01 som gjelder 50% stilling ved krigsgravertjenesten. Siden ansvaret ligger på Kulturdepartementet tar bispedømmerådet årsregnskapet kun til orientering.

Kapittel 0340 post 75

I 2016 mottok bispedømmerådet en belastningsfullmakt fra Kirkerådet på kr 30 693 000 på kapittel 0340 post 75 som gjelder statlige tilskudd til trosopplæring, diakoni og undervisning. Det ble regnskapsført kr 30 676 538, et mindreforbruk på kr 16 462.

Fødsels- og sykefraværsrefusjoner

Det har vært et utfordrende år i bispedømme når det gjelder sykefravær over 16 dager. Ved kontoret kom det totalt inn refusjoner fra NAV for kr 912 074, mens det for presteskaper kom inn kr 1 766 664, til sammen kr 2 678 738. I tillegg kom det til sammen inn refusjoner for kr 237 477 i forbindelse med fødselsfravær.

Inntekter

Bispedømmerådet mottok kr 642 000 til sammen for regnskapsårene 2015 og 2016 fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd og gjelder refusjon fra Nordnorsk diakonistiftelse (NND) for en 50 % stilling knyttet til integrering. Videre refunderte Nordland Fylkeskommune 530 000 kr som gjelder prosjektet «Pilegrim i Nord». I forbindelse med pilegrimsseilaser gjennomført i juli 2016 ble det krevd inn deltakeravgifter på til sammen 128 000 kr. Refusjon fra Nord Universitet og Studentsamskipnaden, til delfinansiering av studentprest, beløper seg til 363 000 kr. Videre er det inntektsført 148 000 kr fra Stiftelsen bispedømmerådets eiendommer, eier av kontorlokalene, som gjelder utlegg bispedømmerådet har til renholdsmedarbeider. Administrasjonstilskuddet fra eiendomsstiftelsen var på 25 000 kr i 2016. For stilling som 50 % misjonsrådgiver mottok bispedømmerådet 170 000 kr i støtte fra Opplysningsvesenets fond (OVF) og 14 300 fra misjonsorganisasjonene. I forbindelse med møter med Kirkerådet, som gjaldt arbeidet med «Prosjekt 2017» (skillet kirke-stat), mottok bispedømmerådet 81 000 kr i reiserefusjoner. Når det gjelder SKKB mottok bispedømmerådet 65 000 kr fra OVF til å dekke medlemskontingenten, samt 80 000 kr fra Barentssekretariatet til å dekke reise og opphold for ungdomstur til Murmansk i september. Av andre inntekter gjelder dette midler rettet mot menighetsrådene fra 75-posten, refusjoner for reiser til biskopen, midler til «Grønne fagdager», plentilskudd fra OVF, «Veien til prestatjeneste» og refusjon for politisk arbeide. I forbindelse med rapportering for andre tertial ble det meldt inn forventede inntekter på til sammen kr 2,6 mill kr i 2016, mens det endelige resultatet viste inntekter på i underkant av 2,8 mill kr.

Lønn og drift

Det er krevende å opprettholde prestedekningen i bispedømmet. Dette kombinert med sykefravær og dyre vikarløsninger bidrar til at merforbruket hovedsakelig er knyttet til lønn. Prostiene står for et samlet merforbruk på -2,1 mill kr. Av dette utgjør merforbruk knyttet til ny arbeidstids- ordning for prestene -0,63 mill kr. Det ble i 2016 utbetalt 0,7 mill kr i flyttegodtgjørelse, samt 0,65 mill kr til leie av vikarboliger.

Når det gjelder sparetiltak, så er det jobbet systematisk med å få ned utgiftene i forbindelse med vikarprester og spesielt knyttet til bolig. Fra oktober besluttet stiftsdirektøren stopp i stillingsutlysninger ut året. Det ble i 2014 gjennomført et arbeid med ny forordningsplan for bispedømmet. På grunn av bispeskiftet og ny arbeidstidsordning for prestene er dette arbeidet utsatt til 2017. Det er likevel et faktum at antall prestestillinger i bispedømmet må reduseres for å oppnå bedre balanse mellom lønns- og driftskostnader.

Revisor

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge innen 01.05.2017. Fra regnskapsåret 2016 er revisjonsberetningen ikke lenger underlagt utsatt offentlighet. Det betyr at den er offentlig informasjon fra det tidspunkt den utstedes fra Riksrevisjonen og vil da bli publisert på bispedømmets hjemmeside.

Bodø 21. februar 2017

Marit Hermstad

bispedømmerådsleder

Jan-Kjell Jonassen

stiftsdirektør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for bispedømmerådet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Bispedømmerådet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdningen bispedømmerådet står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som bispedømmerådet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet bispedømmerådet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva bispedømmerådet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/ post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser bispedømmerådet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste kapittel 0340 post 75 (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert i statsregnskapet, og vises i kolonne for regnskap.

Bispedømmerådet har ikke avgitt belastningsfullmakter i 2016.

Artskontorapportering

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall bispedømmerådet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bispedømmerådet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen. Note 8 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen. Per 31.12.2016 utgjorde mellomværende med statskassen kr 88 765.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0340	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	78 601 000	83 379 837	-4 778 837
0342	Krigsgraverne - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	180 000	191 638	-11 638
0340	Driftsutgifter	21	Driftsutgifter	A,B	2 279 000	0	2 279 000
0340	Tilskudd til trosopplæring	75		B		30 676 538	
<i>Sum utgiftsført</i>					81 060 000	114 248 012	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3340	Salgsinntekter mv	01	Driftsinntekter	A,B	931 000	2 780 158	1 849 158
3340	Salgsinntekter mv	02	Driftsinntekter	A,B	2 279 000	0	-2 279 000
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	114 290	
5700	Arbeidsgiveravgift	72			0	3 923 237	
<i>Sum inntektsført</i>					3 210 000	6 817 685	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Kapitalkontoer

60071401	Norges Bank KK /innbetalinger					5 687 764	
60071402	Norges Bank KK/utbetalinger					-116 514 842	
703882	Endring i mellomværende med statskassen					3 396 750	
<i>Sum rapportert</i>						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2016	31.12.2015	Endring
703882	Mellomværende med statskassen	-88 765	-3 485 515	3 396 750

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0340 01	-863 000	79 464 000	78 601 000
0342 01	0	180 000	180 000
0340 21	0	2 279 000	2 279 000
3340 01	0	931 000	931 000
3340 02	0	2 279 000	2 279 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år										
Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Meinnetekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0340.01/3340.01		-2.929.679						-2.929.679	3.926.650	
0340.21/3340.02		0						0		
0342.01		-11.638						Ikke aktuell		
0340.75	"kan overføres"	16.462			Ikke aktuell	Ikke aktuell		16.462	1.534.650	16.462

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har fra Kirkerådet mottatt en belastningsfullmakt på kr 30.693.000 på kapittel/post 0340.75. Bispedømmerådet har benyttet kr 30.676.538 av belastningsfullmakten og har søkt Kirkerådet om overføring av de resterende kr 16.462.

Stikkordet «kan overføres»

Virksomhetens belastningsfullmakt på kapittel/post 0340.75 er gitt med stikkordet "kan overføres". Inntil 5% av belastningsfullmakten kan søkes overført fra ett år til det neste.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskrive utgifter

Virksomheten har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 0340.01 til å dekke inn merutgifter under driftspostene 0340.01/3340.01. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr 2.916.215, som i sin helhet brukes til å dekke inn årets merutgift.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	2 780 158	1 888 918
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	21 000
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		2 780 158	1 909 918
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	69 616 258	65 587 062
Andre utbetalinger til drift	3	13 742 503	13 002 807
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		83 358 761	78 589 869
Netto rapporterte driftsutgifter		80 578 603	76 679 951
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	212 714	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		212 714	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		212 714	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	-15 668	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		-15 668	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	30 676 538	30 177 595
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		30 676 538	30 177 595
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		129 958	131 353
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 923 237	3 702 025
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-4 053 195	-3 833 379
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		107 430 327	103 024 167

Oversikt over mellomværende med statskassen

	2016	2015
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	0	15 668
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	0	-3 387 637
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Annen gjeld	-88 765	-113 546
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 485 515

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	1 470 678	985 277
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	697 235	420 172
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	462 530	473 880
Tilskudd fra næringsliv og private	149 716	9 590
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	2 780 158	1 888 918
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Annen leieinntekt	0	21 000
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	21 000
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	2 780 158	1 909 918

Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	67 456 209	62 740 528
Arbeidsgiveravgift	3 923 237	3 702 025
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 916 215	-2 030 248
Andre ytelser	1 153 026	1 174 756
Sum utbetalinger til lønn	69 616 258	65 587 062
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	92,5	88,4

Note 3 Andre utbetalinger til drift		
	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	1 381 295	1 207 312
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	121 561	120 179
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	200	7 796
Mindre utstysanskaffelser	239 008	292 799
Leie av maskiner, inventar og lignende	79 140	214 547
Kjøp av fremmede tjenester	3 692 537	3 124 490
Reiser og diett	6 519 579	6 103 749
Øvrige driftsutgifter	1 709 183	1 931 935
Sum andre utbetalinger til drift	13 742 503	13 002 807

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

..

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	212 714	0
Sum utbetaling til investeringer	212 714	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	-15 668	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	-15 668	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
	31.12.2016	31.12.2015
Tilskudd til menigheter og fellesråd	30 676 538	30 177 595
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	30 676 538	30 177 595

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen			
	31.12.2016	31.12.2016	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	0	0	0
Skyldig skattetrekk	0	0	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld 1)	-88 765	-88 765	0
<i>Sum</i>	-88 765	-88 765	0
Sum			
	-88 765	-88 765	0
1) Gjelder prosjektmidler fra KA kr 10.000,- til arbeide med flykninger søkt til bruk i 2017, mottatt i 2016. Kr 28.465,- er resterende prosjektmidler fra Nordland fylkeskommune til arbeide med utvikling innenfor samisk. Kr 50.300,- gjelder midler fra OVF til «Søsterkirkene», der ubrukte midler fra 2016 kan brukes i 2017.			

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler							
	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Balanseført verdi 31.12.2016							0
* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.							